

Yrjö Kokko Johanneksesta

Jouluksi 1947 ilmestynyt teos Neljän tuulen tie aloitti Lapinkirjojen sarjan, jonka edessä eläinlääkäri Yrjö Kokko pian siirtyi siviiliammattista vapaaksi kirjailijaksi. Teosten luokitus ei ole helppoa, sillä sisältönä on yhtälailla oivaa luonnon kuvausta, saamelaista elämäntapakuvausta, historian kaarta draaman muodossa, alueen kasvistoa ja eläimistöä tutkijan silmin, luonnonsuojelun vankkoja teemoja, taruhahmoisia persoonia juurevin sukuyhteyksin, vuoropuhelunomaista romaanikerrontaa sekä kaiken kattavasti itse otetuja kuvia elämän keskeltä ja elämän ihmeistä.

Kirjat on muun muassa luokiteltu matkakirjoiksi. Siinä mielessä tämä luokitus on virhe, että **Kokko** toimi eläinlääkärinä Muonion alueella ja piti myöhemmin kiintopisteenä Enontekiön Hettaa – eli kirjamaailmansa keskellä. Siinä mielessä matkakirjaluokitus on oikea, että Kokko oli matkalla entisestä kohti jotain uutta. Hän oli valinnut tarkoituksella elämänpiriksensä ympäristön, jossa omin sanoin ”on vain yksi yö ja yksi päivä vuodessa”. Kokosta ansiokkaan elämäkerran kirjoittanut **Jukka Parkkinen** on kiteyttänyt asian: ”Kokon isänmaa oli Karjala, sitä ei enää ollut. Hän kirjoitti itselleen toista isänmaata, vaikka tiesikin, ettei se ollut mahdollista.” Tunturi-Lapista hän haki identiteettiä, nostalgista maailmaa, joka kuitenkin oli jo vahvassa murroksessa tai murtunutkin. Tuloksena oli kuitenkin viime hetkellä taltioitunutta kulttuurihistoriaa, vankkoja avauksia taisteluun luonnon puolesta sekä kirjoittajapersoonan pelastuminen.

Viittaus Karjalaan ei ole luonteeltaan symbolinen, vaan syvää todellisuutta. Yrjö Kokon karjalaiset juuret olivat isänsä puolelta Sortavalan suuntaa, äitinsä puolelta Viipurin suuntaa ja mitä vankimmin myös Johannesta – Uuraasta rannikon kyliin ja Karhulaan asti – sekä seurakunnallista Johannesta Ravansaareen saakka. Palaamme tähän tarkemmin, kunhan ensin perehdymme lisää päähenkilömme persoonaan.

Kokko oli aloittanut Muoniossa piiri-eläinlääkärinä 1945 ja siksi Neljän tuulen tien ilmestyminen jo kaksi vuotta myöhemmin on varsinainen ihme. Kyse oli saamelaisuuden kuvauksesta ymmärtävällä otteella, siis paljon enemmän kuin ulkopuolisesta kerronnasta. Poropaimentolainen kansa oli saanut arvoisensa tulkin. Viranhoidon vaati aikaansa ja Lapissa kulkemiset mitattiin

Neljän tuulen tie aloitti Lapinkirjojen sarjan.

Kuva kirjasta Laulujoutsen – Ultima Thulen lintu.

uusilla asteikoilla.

Kirjoittamisen tahto vei niistä voiton ja Kokko oli todella nopea omaksuja, verkostoitujakin. ”Erämaa! Sen rauha! Aurinko! Tämän pitäisi olla kylmää napapiiriä, ja kuitenkin lumikin on pehmeä kuin haahkanuntuvainen patja.”

Monet tunnistavat Yrjö Kokon hänen seuraavasta myös viranhoidon rinnalla syntyneestä teoksestaan Laulujoutsen – Ultima Thulen lintu. Pesivän laulujoutsenen etsintä kesti vuosia, koska niitä ei koko Lapissa siihen aikaan ollut enää kahtakymmentäkään paria.

Luonnonkuvaaja kuvattuna. Teoksesta Jukka Parkkinen: Yrjö Kokko – sadun ja luonnon runoilija.

Lajina joutsen oli vanginnut luonnonystävän mielen heti Lappiin tultua. Jo Neljän tuulen tien alkusivuilla on todistava kuvaus: ”Joutsenet kohoavat yhä korkeammalle ja korkeammalle. Tuolla ne näkevät edessään oman maansa, jossa elää rauha ja johon ihminen ei vielä ole rakentanut teitään. Siellä kohoavat tunturit toinen toisensa takana, seisovat vierivieressä muodostaen nousevia ja laskevia ylänköjä, joihin kurut uurtavat laaksoja ja juonteita, missä kasvaa matalia ja pikkittäisiä tunturikoivulehtoja. Näyttää siltä kuin luontoaiti olisi pehmeällä hiihellä piirrellyt valkoiselle alustalle lisää kuvioita tähän kaarevien, kekomaisten ja lainehtivien ääriviivojen maisemaan.” Laulujoutsenet löytyivät ja niiden suojaaminen sai kansanliikkeen luonnetta. Johti 1981 vahvasti runsastuneen lajin julistamiseen kansallislinnuksi.

Joutsenet pelastuivat, mutta saamelaisväestön elinympäristön muutoksille ei ollut kääntöpistettä. Tie oli tullut tunturiin pidemmälle, leveämmin, vaativammin. Toi tullessaan, vei mennessä.

Neljän tuulen tien maisemaa Käsivarren Lapista.

sään. Kokon sanoin: ”Tie on saavuttanut Kaaresuvannon, mutta se ei pysähdy sinne. Se alkaa jatkaa matkaansa etemäksi pohjoiseen. Työmiehiä tulee ja rahaa tulee Lappiin kuin sopuleja. Tien eteenpäin syöksy kiihtyy. Tunturien rinnekalloit räjähtävät. ... Koneet nostavat kiviä ja soraa suuriin kuorma-autoihin. Soran ja mudan mukana irtautuu kasvumaaperästä ihania vaaleanpunaisia andromedoja, joiden kellomaiset kukat ovat kuin läpinäkyvästä hienon hienosta posliinista tehtyjä leikkikuppeja keiju-kaisten kesäyönkestejä varten, kirpeäntuoksuisia suopursumättäitä, valkoisia uuvanoita, sinisiä kiirunakelloja, jotka aina soivat satuaan neljästä tuulesta, keltaisia lapinkuusiota... Kaikki tämä ihanuus murskautuu tien pohjaksi, jotta lantalainen voisi kävellä kovapohjaisella kengänanturallaan lappalaisen maahan. Jos ennen lappalainen poronhahkaisella kengällä polki kukkasia, se oli kuin hyväily tai korkeintaan nöyryytys, mutt’ei kuolema. Nyt tappaa pauke, moottorien surina, ketjujen kalina hiljaisuuden, jossa ennen oli huuto ollut hanhien tuttavallinen tarina ja laulu lappalaisen hiljainen joiku.” Tulee mieleen Lauri Viidan kuvaus Pispalan rakentamisesta, jossa kaikki tuollainen muutos moreenimäessä oli ilolla tervehdittyä. Yrjö Kokko oli rinnakkain realisti ja romantikko, luonnon tuhon hienosyinen syyttäjä. Lappi-teosten hyvä vastaanotto kypsytti 1950-luvun alkuun mennessä päätöksen irtautua virkatöistä. Hän asettui pitkiksi ajoiksi Hettaan ja jatkoi kirjoittamista vielä kaksi vuosikymmentä.

(JATKUU SIVULLA 8 >)

Joulun rauha

Kun Joulun tähdet syttyy taivaalle tuikkimaan niin silloin aatoksissa Johannekseen käydä saa.

On moni jäänyt sinne heille nyt sytytän joulukuiseen yöhön muistojen kynttilän.

Se kyntttilä nyt siellä luo valoa pimeyteen ja ajatukset kantaa aikaan menneeseen.

Sukupolvien ketju meitä jouluyössä yhdistää ja joulurauha kaikille nyt sydämiimme jää.

- Seija Kaiti -

TÄSSÄ LEHDESSÄ:

Pientä ja suurta juhlaa s. 3

Lapsuuden jouluja s. 6 ja s. 11

Joulutervehdykset s. 7

Kansanopistomuittoja kuvin s. 8

Puukko mallia Johannes s. 12

Päätoimittajan kynästä

Johannekselaisen päätoimittaja **Hannu Rastas**

Yrjö Kokon matkassa

Seuran johtokuntaa ja toimikuntien jäseniä oli koolla joulukuun alussa ja lupasin tähän lehteen yllätystietoa tunnetusta suomalaisesta kirjailijasta. Erityisesti yllätystietoa hänen johannekselaisesta taustastaan. Nimeä en siinä yhteydessä maininnut ja reilun viikon odotusaika on asian nyt paljastanut. Yrjö Kokko oli parhaina aikoinaan 1940-luvun puolivälistä seuraavalle vuosikymmenelle myyntitilastojen kärkinimiä ja monin tavoin palkittukin, vaikka hän saattaa nykyään olla jo vähemmässä määrin muistettu. Yrjö Kokko ei koskaan Johanneksessa asunut, mutta hän on siellä epäilemättä käynyt useita kertoja. Äitinsä hautapaikka on Johanneksen kirkkomaalla ja sisaren myös – niissä siunaustilaisuuksissa hänen voi arvella olleen mukana. Puolisonsa ja lastensa kanssa hän kiersi kesällä 1939 Kannaksella. On mainittu Viipuri ja Koivisto, joten on hän varmaan Johannekseenkin pysähtynyt.

Kirjailija itse on edesmennyt vuonna 1977, mutta hänen kielensä ja kuvansa elävät edelleen. Niihin kannattaa palata kaikkien, jotka ovat kiinnostuneita luonnosta, ihmisluonnosta, eläinten luonnosta tai Lapin maisemista. Muitakin näkökulmia monitahkoinen persoona ehti tuottaa elämäkokemuksellaan.

Kauneimmat joululaulut

Viime viikkoina kirkkoihin on kuljettu kuulemaan ja laulamaan kauneimpia joululauluja. Tapahtumia riittää vielä tulevillekin viikoille. Seurakunnat ovat ryhtyneet järjestämään jouluisia lauluhetkiä myös ryhmäkohtaisesti – lapsille, nuorille, perheille esimerkiksi. Tämä sävelten, sanoitusten, säestyksen ja yhteislaulun hyökyaalto tuli jäädäkseen. Alkuvaiheet löytyvät runsaan neljäkymmenen vuoden takaa eli kyseessä on varsin nuori traditio, mutta seurakunnat ottivat sen nopeasti omakseen. Viime vuonna etsittiin kauneimmista joululauluista sitä kaikkein kauneinta. Äänestyksen voitti Otto Kotilaisen säveltämä Varpunen jouluaamuna. Sanoitus tulee ruotsinkielisen Topeliuksen suomennetusta runosta.

Johanneksen kirkkoon joululaulutraditio ei ehtinyt. Voimme vain mielessämme osallistua tällaiseen tapahtumaan. Ensi vuonna Johannes-Seuralla on ainakin alustavissa suunnitelmissa käynti Asikkalan kirkossa. Sama arkkitehti on luonut sisälle samanlaisen interiöörin kuin Johannekseen, vaikka kirkkojen ulkoinen ilme eroaakin. Lahden seudulta on varmaan käyty Asikkalassa myös kauneimpia joululauluja kuulemassa. Entä jos kauempaakin yhteinen käynti olisi sovitettu kesäajan sijasta adventtiaikaan johonkin sopivaan joululaulutapahtumaan – silloin voisi yhdistää mielikuvin mennyttä ja nykyhetkeä, puitteita ja sisältöä.

Kirkkomusiikin taitoa Viipurista

Suomessa urkurioppia sai aikanaan Helsingistä, Viipurista ja Turusta. Kahteen ensimmäiseen kaupunkiin koulutus laajeni kirkkomusiikkiopistoksi ja Viipurista valmistui lukuisia koko kansan tuntemia musiikin ammattilaisia. Jouluisen ajan merkeissä voidaan mainita Armas Maasalo, jonka sävellys runoon Joulun kellot soi monen mielessä – siis Hiljaa, hiljaa joulun kellot kajahtaa. Maasalosta tuli valtakunnallisesti kirkkomusiikin monitoimipersoona. Toisena Viipurista valmistuneena otetaan esiin Tauno Äikää, jonka urkuritaitavuus kuultiin pisimpään Johanneksen kirkossa – tällä kertaa tarkoitetaan Helsingissä sijaitsevaa. Äikää liittyy vankasti joulun perinteisiin, sillä joulurauhanjulistuksen jälkeen radiossa on soitettu Sulho Rannan sävellys Taas kaikki kauniit muistot. Aikaisemmalla levyllä säestäjänä oli Taneli Kuusisto ja vuodesta 1980 lähtien Tauno Äikää. Laulajana on baritoni Sulo Saarits, Viipurin kirkkomusiikkiopiston käyneitä hänkin ja monelle vanhemman sukupolven edustajalle laulajista paras joulutunnelman rakentaja.

Joululauluja ja urkusäestystä sanallisesti välittäen lausun parhaat kiitokset tältä vuodelta sekä toivotan Rauhallista Joulun Aikaa ja Hyvää Uutta Vuotta 2019!

Aineiston toimittaminen

Aineiston toimittamiseen on käytettävissä useita eri vaihtoehtoja. Mieluiten otamme vastaan valmiiksi sähköiseen muotoon tehtyä aineistoa eli sähköpostilla toimitettua, mutta kaikki perinteiset menettelytavat ovat edelleen myös käytössä. Sähköpostilla aineiston voi lähettää osoitteeseen hannu.rastas@dlc.fi tai johannesseura@elisane.fi. Muussa muodossa olevat aineistot Johannes-Seuran toimistoon Kaarinan Piikkiössä, osoite: **Johannekselainen**, Toimitus, Myllytie 1, 21500 PIIKKIÖ.

Pyydämme toimittamaan aineiston seuraavasti:

Tammi-helmikuun numeroon aineisto viimeistään 17.1. (painopv 1.2.). Lehti lähtee jakeluun suoraan kirjapainosta. Jos aineiston toimittamisesta on kysyttävää tai ilmenee häiriöitä jakeluaikataulussa, ottakaa yhteyttä lehtitoimikunnan jäseniin.

– Lehtitoimikunta –

Kuolleita

Lahja Maria Hentula o.s. **Puhakka** kuoli 13.10.2018 Kaarinassa. Hän oli syntynyt 3.8.1928 Johanneksessa. Rakkaudella muistavat Martti, Tytti ja Juhani, Mika, Ida, Matilda ja Emilia sekä muut sukulaiset ja ystävät, Siunattu lähimpien läsnä ollessa.

Anja Kaarina Hurme o.s. **Kujanpää** kuoli 20.11.2018. Hän oli syntynyt 24.4.1928 Johanneksessa. Lämmöllä muistavat Jorma ja Tuula, Anu, Tomi, Emma, Alma ja Aliina, Pia, Niko, My ja Lenni, Eeva, Mika ja Felix, Jussi, Niina, Vilja ja Anni, Leena, Ilkka, Helen ja Iiris, Jaakko, Sara, Juhani ja Hilla, Esko sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunaus 15.12.2018.

Rakkaamme **Kerttu Laurila** o.s. **Kosonen** kuoli 1.11.2018 Paimiossa. Hän oli syntynyt 15.5.1931 Johanneksessa, Kaijalan Alatalossa. Siunattu lähimpien läsnä ollessa. Kaipaamaan jäivät tytär puolisoineen, tyttärentytöt puolisoineen ja lapsineen, sukulaiset ja ystävät.

Maiju Kaarina Lehti o.s. **Reponen** kuoli 10.10.2018 Liedossa. Hän oli syntynyt 17.8.1932 Johanneksessa. Kiitollisuudella muistavat Mirjami ja Peter, Petra ja Björn, Martti ja Tarja, Kati, Jouni, Tuomas, Matias ja Topias, Eliisa sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunattu hiljaisuudessa.

Terhi Aulikki Tamminen o.s. **Aromaa** kuoli Turussa 29.10.2018. Hän oli syntynyt 19.11.1945 Turussa. Terhin juuret ovat Revonsaarella. Seuran toimistossa oleva Karjalan vaakuna -ryijy on Terhin tekemä.

Anneli Wallenius o.s. **Reunanto** kuoli 4.10.2018 Liedossa. Hän oli syntynyt 26.12.1931 Johanneksessa. Siunattiin lähimpien läsnä ollessa Liedossa.

Laila Kyllikki Valtonen o.s. **Hörkkö** kuoli 28.10.2018 Turussa. Hän oli syntynyt 9.6.1928 Johanneksessa, Ikävöiden muistavat Hannele ja Mikko, Heidi, lastenlapset perheineen sekä muut sukulaiset ja ystävät, Siunaus toimitettu.

Merkkipäiviä

90 vuotta

14.9.2018 Paimiossa
Martta Weckström o.s.
Loikas Kaijalan Ylätalosta.

23.10.2018 Turussa
Elma Laiho o.s. **Hörkkö**
Tikkalasta.

16.11.2018 Kaarinassa **Maija Kaukonen** Päättilästä.

Joulua odotellessa

Muutamaa päivää ennen joulua nainen sanoi miehelleen: ”Näin viime yönä sellaista unta, että sain sinulta joululahjaksi upean helmikaulakorun. Mitähän tämä uni merkitsee?” Mies sanoi siihen: ”Maltahan ylihuomiseen.” Tämä toistui taas seuraavana aamuna. Taas aattoaamuna nainen sanoi: ”Et kyllä usko, mutta näin taas sellaista unta, että sain sinulta joululahjaksi upean kaulakorun. Mitähän tämä uni tosiaan merkitsee?” Ja mies sanoi hymyillen: ”Odota nyt iltaan asti.” Ja kun ilta tuli, vaimo sai hienon, pienen paketin. Hän avasi paketin innoissaan, mutta ei siinä ollutkaan kaulakoruja, vaan pieni kirja, Miten tulkitsen uniani... Usein unet ovat omituisia juttuja, ilman päätä, ilman häntää.

Joulunaikaan kuuluu kertomus siitä, miten Joosefille unessa tuli Herran sana ottaa Maria puolisoikseen. Hän sai unessa kuulla selityksen Marian raskauteen. Joosefin ei varmasti ollut helppoa uskoa Marian selityksiä Pyhästä Hengestä. Usko Jumalaan oli koetuksella, usko Mariaan samoin. Nyt vaadittiin paljon luottamusta. Siksi tuo uni oli todella tärkeä, sillä nyt ei ollut kyse jostain pikkujutusta, vaan siitä, että maailmaan oli tulossa kauan odotettu Pelastaja, Vapahtaja! Jouluasettelmissa pääosassa ovat Jeesus-lapsi ja äitinsä Maria. Joosef-parka on jossain siellä taka-alalla. Viimeisenä sunnuntaina ennen joulua takarivin Joosef nostetaan parrasvaloihin. Joosef ei ole ainoa maanhiljainen, josta Pyhä Kirja kertoo. Raamattu nostaa esiin monta muutakin erilaisessa yhteiskunnallisessa asemassa olevaa, joiden kautta Jumala toimii.

Tulevaisuudesta emme tiedä, mutta muistetaan että Jumala voi käyttää sinua ihmeellisellä tavalla. Hän voi käyttää kanssaihmissiämme ihmeellisellä tavalla. Kukaan ei ole toivoton tapaus.

Siunattua ja rauhallista adventinaikaa, hyvää joulua!

– **Veikko Sailola** –
Vahdon kappalainen

7.1. Porin seudun johannekselaisten kokoontuminen klo 18-20 Viikkarin Valkaman Luusua-kokoustilassa, osoite Juhana Herttuankatu 17, Pori.
27.-28.1. Johannes-Seuran perinteinen talviristeily Turku-Tukholma-Turku. Tarkemmat tiedot sivulla **12**.

HELMIKUU

4.2. Porin seudun johannekselaisten kokoontuminen klo 18-20 Viikkarin Valkaman Luusua-kokoustilassa, osoite Juhana Herttuankatu 17, Pori.

MAALISKUU

4.3. Porin seudun johannekselaisten kokoontuminen klo 18-20 Viikkarin Valkaman Luusua-kokoustilassa, osoite Juhana Herttuankatu 17, Pori.

HUHTIKUU

1.4. Porin seudun johannekselaisten kokoontuminen klo 18-20 Viikkarin Valkaman Luusua-kokoustilassa, osoite Juhana Herttuankatu 17, Pori.

Syyspuolella Porin seudun johannekselaiset kokoontuvat **2.9., 7.10., 4.11.,** ja **2.12.** Paikka ja aika kuten edellä.

Vetäjä vaihtui

Porin seudun johannekselaisten vetäjän vaihdos tapahtui syksyllä. Porin johannekselaisten vetäjänä yksitoista vuotta ollut Johanneksen Revonsaarella syntynyt **Maire Suominen** (s. **Karvanen**) luovutti tehtävät nuoremmalle. Vetäjäksi lupautui **Anu Rastas**, jonka juuret ovat Kaijalassa.

Porin johannekselaiset ovat kokoontuneet ja kokoontuvat kuukauden ensimmäisenä maanantaina. Kahvitellaan, rupatellaan, muistellaan entisiä ja keskustellaan uusista asioista sekä lauletaan ja katsellaan kuvia, ynnä muuta mukavaa.

Johannes-Seuran toimiston aukioloajat

Joulukuu

KE 19.12. klo 12-17

2019

Tammikuu

KE 2.1. klo 12-17

LA 5.1.klo 11-15

KE 9.1. klo 12-17

KE 16.1. klo 12-17

LA 19.1.klo 11-15

KE 23.1. klo 12-17

KE 30.1. klo 12-17

Helmikuu

LA 2.2.klo 11-15

KE 6.2. klo 12-17

KE 13.2. klo 12-17

LA 16.2.klo 11-15

KE 20.2. klo 12-17

KE 27.2. klo 12-17

Maaliskuu

LA 2.3.klo 11-15

KE 6.3. klo 12-17

KE 13.3. klo 12-17

LA 16.3.klo 11-15

KE 20.3. klo 12-17

KE 27.3. klo 12-17

Pikkujoulujuhla Pontelassa

”Lunta tulvillaan on raikas talvisää”

Joulusta musiikkia kuusen alla esittävät Ritva ja Eino.

Häätalssin muistoissa keinuivat Pirkko ja Jukka.

”Lunta tulvillaan on raikas talvisää”, laulettiin Pontelassa, mutta ulkona valitsi pimeys ja maa oli musta. Sisällä oli valoisa ja kynttilät tuikkivat koristeluilla pöydillä. Joulukuusi koristeineen

seisoi nurkassa oksillaan vanhanajan lippunauha. Yleisöä saapui paikalle 44 henkilöä, joukossa myös pieni Manda-tyttö. Tutut joululaulut laulettiin yhteisesti haitarimusiikin säestyksellä.

Joulupöydän tunnelmaa kynttilöiden tuikkeessa.

Ohjelmassa oli runoja, tietokilpailu, arpajaiset ja tietysti joulupukki lahjoineen. Joulupuurosta ja kakkukahvista huolehti Juhlapalvelu Wanha Primadonna.

Juhlaväki asettui pöytiin kuuntelemaan jouluisia potpuria. Uusi tuttavuus oli taitava musikanntti Eino Ukonaho. Hänen haitaristaan tulvehti monenlaista sävelmää. Seuran puheenjohtaja Janne Aso lausui tervehdyssanat. Hän kosketteli lyhyessä puheessaan seuran tulevan vuoden toimintaa. Ensi vuonna Johannes-Seura täyttää 70 vuotta. Sitä juhliitaan Liedon Johannesjuhilla ensi kesänä. Talvisodan syttymisestä tulee 30.11.2019 kuluneeksi 80 vuotta. Seura järjestää sinä viikonloppuna juhlamatkan Johannekseen. Ensi kesänä järjestetään myös kotiseutumatka ja sukuseurojen matkoja Johannekseen. Muistaaksemme niitä, jotka ovat tämän maan itsenäisyyden uhrauksillaan lunastaneet. Liisa lausui ”Talvisodan kronikan”. Tunnelmaan sopi harras laulu ”Maa on niin kaunis”. Lapsuudesta tuttu joululaulu ”Joulupuu on rakennettu” käänsi katseet nurkassa seisovaan kuuseen.

Joulupuuro oli valmiina ja sitä syötäessä haasteltiin kuulumiset tuttujen kanssa. Arpajaisvoittoja oli pöytä pullollaan, ja hyvin menivätkin arvat kaupaksi. Liisa ja Ritva lauloivat joulumaasta, joka löytyy jokaisen sydäimestä. Liisa lausui runon joulutontusta, joka asustelee joka talossa, vaikka sitä ei näe. Tonttuhaltia huolehtii talonväestä ja talon eläimistä. Jouluna se kulkee talossa, tallissa ja navetassa tarkastamassa paikkoja. Sen tehtyään se tyytyväisenä nukahtaa seuraavaan jouluun asti. Pekka ja Sirpa pitivät tietokilpailun. Osin vaikeatkin kysymykset saivat ryhmien jäsenet hie-romaan aivonystyröitä. Hyvin niistä kuitenkin selvitettiin, ja Pekka totesi lopuksi kilpailijoiden tietotason olevan korkea. Nyt olikin jo kakkukahvin vuoro ja samassa alkoi eteisestä kuulua kopinaa. ”Joulupukki, joulupukki, valkoparta vanha ukki” tupsahti saliin lahjakoreineen. Ensimmäisen paketin sai Manda-tyttö. Lahjakori tyhjentyi ja malttamattomimmat avasivat heti pakettinsa. Pukilla oli ollut kiire, ja sen huomasi hänen parrastaan, joka jossain vastatuulella oli kääntynyt melkein nurinpäin! Selittämättömästä syystä

arpajaisvoitot kasaantuvat aina samalle henkilölle, olipa arpojen nostaja kuka tahansa!

”Viel kerran kun hetket nuo tuntee vois, / niin onni ja lempi ei muuttuneet ois.” Ritvan laulaessa Häämuistojen valssia sen tahdissa keinuivat Pirkko ja Jukka, joilla yhteistä taivalta oli kertynyt 60 vuotta. Valssiin liittyivät Sirpa ja Pekka takanaan 50 yhteistä vuotta. Siihen väliin yhteisissä vuosissa sijoituivat Kaija ja Raimo. Toivotamme heille kaikille onnea ja lisää yhteisiä vuosia! Hiljalleen sali tyhjeni ja kynttilät sammuiivat, ainoastaan joulukuusi jäi odottelemaan seuraavia juhlijoita. Ensimmäinen adventti johdattaa meidät joulun odotukseen. Muistakaa kynttilöin edesmenneitä omaisianne ja ystäviä. Lahjoittakaa sotaveteraanien keräykseen. Siirtykää ajatuksissanne Johanneksen kirkonmäelle ja muistomerkeille. Loistakoot sielläkin adventtikynttilät!

Rauhallista joulua ja onnellista uutta vuotta 2019!

– Liisa Katajainen –

Mitähän pukki on ujustelevalle Manda-tytölle tuonut lahjaksi?

Salme Haltia – Linnan vanhin

Oulussa asuva Salme Haltia o.s. Halonen täytti 106 vuotta 9.7.2018. Häntä kolme viikkoa nuorempi puoliso, Johanneksen Haltiansaarella syntynyt Olavi Haltia menehtyi jo vuonna 1947 ja Salmesta tuli kahden lapsen yksinhuoltaja.

Syksyllä Salme koki yllätyksen, kun oven takana seisonut nuori mies ojensi hänelle kirjeen ja kertoi sen sisällä olevan kutsu Linnan juhliin. Valmistelut alkoivat, oli hankittava juhlapuku ja järjesteltävä matkat. Salmen lapset asuvat Helsingin seudulla, joten yöpymispaikka järjestyi helposti. Kavaljeerina juhlissa oli pojanpoika Olli Haltia.

Lääkintälottana talvi- ja jatkosodissa toiminut Salme Haltia oli tämänvuotisten juhlien iäkkäin vieras. Ruokatarjoilu oli Salmen mielestä erinomaisen hyvää. Hauki-muikkukakku oli maukasta, mutta Linnan uuden boolin maku ei miellyttänyt Salmea. Hyvän ruuan lisäksi Salmen mieleen jäi veteraanien ja lottien kahvitilaisuudessa esiintyneiden Philomela-kuoron ja Ylioppilaskunnan Laulajien musiikkiesitykset. Hyväkuntoinen Salme viihtyi juhlissa yli puolen yön.

Pikkujouluista joulukonserttiin

Kiitos, ei viimeisestä vaan viimekertaisesta! Olipa todella mukavat nuo pikkujoulut Pontelassa! Laulettiin, naurettiin ja visailtiin! Lahjat annettiin ja lahjat saatiin! Arpajaisissa arpa suosi onnekkaita. Puuro oli hyvää ja myös kakku kera kahvin.

Juhlissa myös kerrottiin, että Turun NMKY:n seniorikuoro, jossa laulavat

mm. Väinö Kaukonen ja Jorma Rastas, konserttoi taas näin joulun alla, välittää teille joulun sanomaa ja luo joulun tunnelmaa kolmessa konsertissaan. Kauniisti soivat kuoron ja solistien esittäminä ne rakkaat joululaulut, jotka me haluamme joka vuosi kuulla.

Tämän lehden ilmestyessä ovat Turun Henrikinkirkon ja Vanhan Raati-huoneen konsertit jo ohi, mutta lauantaina 22.12. klo 19 alkavaan tilaisuuteen Maarian kirkossa olette sydämellisesti tervetulleita.

– Jukka Johansson –
Kakkostenori

Puusa-suvun retki Viipuriin, Johanneksen Kaijalaan ja Koskijärvelle

Teksti ja kuvat: Marjatta Hietala (o.s. Puusa)

Puusa-suvun, Johanneksen ja Viipurin historia kiinnosti matkalaisia. Vaikka matkassamme ei ollut enää ketään, joka oli syntynyt Johanneksessa, oli meillä runsaasti muistitietoa äitiemme, isiemme, isoäitiemme ja isoisiemme kokemuksista ja elinoloista. Bussissa jaoin tietopaketin Viipurista, Puusa -suvun vaiheista, Johanneksesta ja Kaijalan kylästä.

Viipurissa tutustuimme ennen muuta niihin paikkoihin, jossa isoäitien ja isoisien oletetaan käyneen. Näitä olivat satama, jonne Johanneksesta tulleet laivat pysähtyivät. Paikka on kaupungista katsoen Linnan sillan (entinen Turun silta) vasemmalla puolella, edelleen kauppatori, jossa esi-isämme kaupittelivat maataloustuotteita. Harva tiesi, että kauppahalli tuhoutui pommituksissa lähes täydellisesti, mutta rakennettiin uudelleen. Lounastimme Pyöreässä tornissa, joka oli kunnostettu ravintolaksi arkkitehti **Uno Ullbergin** toimesta 1920-luvulla. Suomen Pankin ja Yhdyspankin komeat talot tekivät vaikutuksen ja kulman takana Linnankadulla oli **Lehtovaaran** kuuluisa ravintola odottamassa kunnostusta. Kävellessämme Torkkelinkatua itään, tulimme Punaisenlähteen torille, poikkesimme **Aallon** kirjastoon ja näimme puistossa **Jussi Mäntysen** hirvipatsaan matkalla illalliselle Espilään. Punaisenlähteen torilla saatoimme kuvitella esivanhempiemme ihmetelleen vaatteiden ja hattujen myyjiä, joista monet olivat juutalaisia.

Kiersimme autolla linnoituskaupungin ympäri, näimme Uno Ullbergin suunnitteleman taidekoulun, pommituksilta säilyneet koulurakennukset, koulukentän, uusklassilliseen tyyliin rakennetut SOK:n viljasiihot ja Hankkijan rakennukset. Kiersimme Kolikkoinmäen, joka oli lähes kokonaan tuhoutunut ja tulimme paikkaan, josta lähti maantie etelään kohti Johannesta. Ajoimme linnoituskaupungin Turun sillan toiselle puolelle ohi Pyhän Annan kruunun (linnoitus) lähelle Monrepos'n puistoa, jonka kunnostus oli alkanut siten, että puiston puista oli suuri osa kaadettu. Venäläisten kansallistuntien kohottamiseksi oli vuonna 2010 pystytetty amiraali **Apraksin** patsas Linnan sillan toiselle puolelle. Amiraali johti Viipurin valtausta 1710.

Näimme viipurilaisten kauppahuoneiden omistajien palatseja: Hackmanien graniittisen palatsin sekä Pietisen palatsin ja Lallukan talon, josta muutama huone on tällä hetkellä Viipurilaisen osakunnan Pamaus-seuran hallussa kirjailija-asuntona.

Pietarin läheisyys ja merellinen sijainti loivat hyvät edellytykset Viipurin kaupungin yritystoiminnalle ja teollisuudelle. On helppo ymmärtää, miksi saksalaiset kauppiat kuten Hackmanit siirtyivät 1700-luvun lopulla ja 1800-luvun alussa Viipuriin. Itämeri yhdisti sen rannoilla asuvia ja hansakaupan aikakaudella. Viipuri oli saksalaisuuden äärimmäinen vartiopaikka Pohjan perillä. **Wilhelm Hackmanista** tuli legenda jo eläessään, kun hän vastavalmistuneena kemisti-insinöörinä saapui Stuttgartista johtamaan kasvavaa yritystä. Wilhelm Hackmanin poika **Johan Fredrik Hackman** jatkoi isänsä jälkeen puutavaran vientiä, rahtausta sekä sahateollisuutta. Yrityksestä kasvoi todellinen monitoimialayritys. Toiminta laajeni konepajaan, saha- ja puutavara-kauppaan. Johannekseen rakennettiin 1928 selluloosatehdas.

Puusa-suku

Sukuselvityksistä ja **Eira Pusan** tutkimuksien pohjalta tiedämme, että Puusa-niminen henkilö on saattanut asua Kaijalassa jo 1400-luvun lopulla. Tämän mukaan Pusan suku ehti elää Kaijalassa noin 450 vuotta. Pusan nimi löytyy vanhoista asiakirjoista erilaisissa muodoissa. Toisinaan se on **Pusa** tai **Posa**; Äyräpään kihlakunnan historiateoksen mukaan nimi viittaa **Knut Posseen**.

Pusan kantatilan pinta-ala isonjaon aikoihin (noin v. 1860) oli 364 hehtaaria. Ajan myötä tilaa lohkottiin veljesten kesken. Kun **Regina Antintytär Puusa** ja **Carl Staffaninpoika Rastas** vihittiin v.1791, he saivat osuuden Pusan talosta. Koko Rastaan Kaijalassa asuva suku muutti tilalle. Vuoden 1818 henkikirjojen mukaan Rastaita oli 26 henkilöä. Rastaiden kesken tilan lohkominen jatkui edelleen. Monet Rastaat olivat ammatiltaan seppiä, niinpä entisille Pusan maille muodostui Rautsepänmäki. Henkikirjojen mukaan vuonna 1845 Pusan tilan osakkaana oli myös **Mickel Davidinpoika Väntsi**.

Pusan suvusta meni useita miehiä kotivävyksi, niinpä Kaijalan kylästä löytyi monelta suunnalta Puusa-nimisiä. Pusan mäellä heitä oli kuitenkin useassa talossa. He olivat kaikki **Gabriel Pekanpoika Pusan** jälkeläisiä. Gabrielin veljen, **Juhon** poika **Mikko Puusa** meni v.1851 joen toiselle puolelle Tontinmäelle kotivävyksi (puusniekaksi) **Kukkosen** lesken **Sohvin** taloon. Samalla Mikosta tuli 22-vuotiaana isäpuoli kahdelle lapselle. Mikolle ja Sohville syntyi vielä kolme poikaa: **Matti**, **Aleksander** ja **Adam**. Myöhemmin tila jaettiin **Paavon** ja kolmen velipuolen kanssa. **Aleksanderin** tilalle jäi poika **Anton**, toisen pojan **Oton** muuttaessa Koskijärvelle.

Konsta Pusan ja **Karoliina Pusan** ja lapsien (**Amalia**, **Adolf**, **August**, **Edward**, **Olga** ja **Nikolai**) ensimmäinen koti sijaitsi Rokkalanjoen ja maantien välissä Tontinsillan kupeessa. Peltopinta-ala oli vain 6 ha ja metsää 10 ha. Lisämaita ostettiin. Kun Johanneksen kunta osti Rokkalan lasitehtaan ja sen maat, ostivat talolliset kunnalta lisämaata. Pusan veljekset

ostivat maata Kakisaaresta. Uskottiin maatalouden mahdollisuuksiin.

Etsimme ahkerasti pusikoituneen joen rannalta paikkaa, jossa oli Konsta Pusan ensimmäinen koti ennen kuin uusi talo valmistui Kuoppamäelle vuonna 1927.

Poliittiset tapahtumat vyöryivät myös Kannakselle. Kun raja meni kiinni, Suomen itsenäistyttyä. Loppui viljan tuonti Venäjältä ja Kannaksella nähtiin nälkää. Kannas oli sisällissodan aikana punaisten hallussa. Talonpoikia vietiin pakolla rintamalle. Siksi miehet piileskelivät heinäladoissa tai karjasuojissa. Augustin, Aadolfin, Edwardin, Nikolain ja Olga Marian isä Konsta Puusa vietiin kuulusteltavaksi ja häneltä kysyttiin missä pojat olivat (August ja Edward). Hän kertoi, että ovat menneet heiniä ostamaan ja Konsta päästettiin vapaaksi. Edward-veli vilustui piileskellessään karjasuojassa ”lantalassa”, sai munuaistaudin ja kuoli. Nikolai Puusa on kertonut koskettavasti veljensä Edwardin kuolemasta (Nikolai Puusa, Karjalainen kylätie, s. 96-101).

Kuvassa alla Pusan veljesten vuosina 1926-1927 rakentama talo Kuoppamäellä. Isäni **Nikolai Puusa** on maallannut kuvan 1960-luvulla. Hän oli tyytyväinen siitä, että oli oppinut monipuolisia taitoja koulussa ja koulun jälkeen. Hänellä oli veisto- ja rakentamistaitoa. Pusan perheen uusi talo oli vaativa ponnistus 20-vuotiaalle nuorelle miehelle.

Kuoppamäelle rakennetussa talossa asuivat vanhemmat Konsta ja Karoliina, Anton setä, tytär **Olga**, **August** ja **Elina** sekä näiden poika **Auvo**, isäni Nikolai ja toukokuun 9. päivästä 1937 myös äitini **Maire** (omaa sukua **Rastas**). Samana kesänä 1937 kuolivat Konsta, Anton setä sekä äitini isä August 47-vuotiaana (Rastaan talosta).

Kävellessämme Kaijalan kylän raitilla ja kujasia pitkin kohti Pusan veljesten entistä kotia suurimpia järkytyksiä kaikille meille oli havainto, että useimmat entiset viljavat pellot kasvoivat Kaukasian jättiputkea, jota on vaikea hävittää.

Isälläni oli tapana verrata Kaijalan peltoja mustan mullan alueisiin. On hyvä, että peltoja aikoinaan muokanneet ja viljelleet eivät ole enää katsomassa tuhoa, jonka jättiputki on tuonut.

Toinen kuva talosta on nykyisten omistajien **Smirnovien** talo pihan puolelta (kuva alla). Se oli rakennettu Puusan veljesten poltetun talon kivien päälle.

Käydessämme vuonna 2000 talon pihalla, jolla seisoo edesmennyt sisareni **Aili**, huomasimme saunan romahtaneen ja kuusiaidan kasvaneen. Smirnovien talo oli vuonna 2018 täsmälleen saman näköinen kuin kuvassa vuodelta 2000.

Johannes, Kirkonkylä, Kaijala ja Koskijärvi

Johannes oli rannikko- ja saaristolais-pitäjä, jossa on tavattu asutuksen jälkiä 3000-2000 v. eKr. Viikingit etsivät 1100-luvulla suojaisia rantoja Suomenlahden pohjukasta ja sata vuotta myöhemmin Karjalan kannaksen rannikolle ja saaristoon syntyi pysyvämpää asutusta.

Johannekselaiset ovat olleet suurelta osin ”rantakansaa ja saarelaisia! –kuten johannekselaisia nimitettiin. Viipurinlahti veti puoleensa ympärillä asuvia ja ruotsalaisia. Sisämaassa asuvat tulivat kalastamaan tai hylkeenpyyntiin Viipurin lahdelta, Koivistolle ja Uudenkirkon vesille.

Johannes kuului kansainvälisen Viipurin vaikutusalueeseen.

Matkaa Viipuriin kertyi kirkonkylästä maanteitse 25 kilometriä, mutta Koivisto - Viipuri radan valmistumisen jälkeen (1925) matka taittui rautateitse nopeasti. Maantie välillä Viipuri –Terijoki oli ahkerassa käytössä.

Johanneksen asukkaat ovat kärsineet ”sortoa” niin Ruotsin kuin Venäjän vallan aikana. Ruotsin vallan aikana (vuoteen 1721) Johanneksesta annettiin läänityksiä. Kaijalasta mainitaan kaksi erilaista lääninherraa. Näistä **Gerhardt Lefw** oli hyvin ankara, ja saattoi verottaa enemmän mitä kuului. Usein hän kävi oikeuttakin talonpoikia vastaan. **Klaus Åkenpoika Tott** oli lempeämpi; jos joku talonpoika ei pystynyt millään maksamaan verojaan, niin Tott saattoi antaa ne anteeksi.

Isonvihan aika 1700-luvun alkupuolella (Pohjan sodan aikana) oli raskasta aikaa. Monet rakensivat vaikeasti havaittavia piilopirttejä, joihin kätkeydyttiin, kun vihollisjoukot tulivat mellastamaan. Väki väheni tuolloin entisestään. 1690-luvun lopun kato- ja nälkävuodet olivat jo aiemmin harventaneet väkeä. Emme tiedä, oliko Puusan suvussa isonvihan uhreja, sillä Johanneksen kirkonkirjat alkavat vasta isonvihan jälkeiseltä ajalta eli vuodesta 1732. Kun venäläiset saivat vallattua kannaksen ja Viipurin ruotsalaisilta Uudenkaupungin rauhassa 1721 joutui osa Kannasta venäläisten tilanherrojen

komentoon, eli niistä tuli lahjoitusmaita.

Pietarin läheisyys tarjosi työmarkkinoita autonomiana aikana ja Viipuri markkinoita maataloustuotteille. Amerikkaan ei tarvinnut lähteä työtä etsimään, toisin kuin Pohjois-Suomesta.

1900-luvulla Kaijalan miehet kävivät Uuraan satamassa lastaamassa laivoja. Miehet olivat yötä Uuraassa ja naiset hoitivat karjan ja muut maatalon työt. Uuraan tuliaisina lapset muistivat maukkaat leivonnaiset ja pullat. Kun elintaso parani ja maataloustuotteiden, vihannesten ja juurikkaiden kauppa kävi, väheni Uuraassa käynti.

Johanneksessa oli vuonna 1938 23 kylää – kirkko oli punatilinen, goottilaistyylinen vuodelta 1888, arkkitehti **G. Vilenius**, alttaritaulun oli maalannut **Venny Soldan-Brofelt**. Kirkko paloi kun suomalaiset polttivat Johanneksen talot helmikuussa 1940.

Näimme, miten entisen Johanneksen kirkon paikalle suunnitellun ortodoksikirkon rakentaminen etenee. On todella surullista havaita, miten johannekselaisten pystyttämä alttari entisen kirkon paikalla on aidan ja kivenjärkeleiden saartama ja sinne ei muistelijoilta ole asiaa.

Kaijalan kylä

Kaijalan kylä sijaitsi viljavassa Rokkalanjoen laaksossa. Luonto oli rehevää ja ilmasto suotuisaa. Matkaa kirkonkylään oli 5 kilometriä, Viipuriin 25 kilometriä. ja Pietariin 115 kilometriä.

ollut mylly ja saha jo 1600-luvulla. Moni meistä on nähnyt kuvia Rokkalanjoen keskeltä, lähellä Tontin siltaa saaren johon kylän nuoret kokoontuivat vapaa-aikoina. Tontin sillan itäpuolelle on pari taloa, jotka olivat jääneet polttamatta. Tontinmäeltä etelään oli ennen Paakkasten vauras talo puutarhoineen mutta nyt siitä ei näkynyt mitään.

Matka jatkui Koskijärvelle, jonne Aleksander Puusan poika Otto muutti aviopuolisonsa pikkuserkkunsa **Amalia Puusan** kanssa. Heitä onnisti, kun saivat isomman tilan joka rajoittui sekin jokeen. Jokunen rakennus oli sentään säilynyt. Urhoollisimmat Oton ja Amalian lastenlastenlapsista uivat tuossa joessa.

Kaijala talvi- ja jatkosodan keskellä

Syyskuun 10. päivänä 1939 Kaijalan miehet joutuvat ylimääräisiin harjoituksiin vahvistamaan Humaljoen linnaketta. Kylään jäi työvelvollisia, sairaanhoidtajia ja lääkäreitä. Kaikkiaan talvi- ja jatkosodassa evakuoitujen karjalaisten määräksi on arvioitu 420 000. Puusan taloon jäi sairaanhoitajia, kun äitini sulki oven itsenäisyyspäivänä 1939. Hän lähti 1,5 vuotiaan sisareni Ailin kanssa tätinsä luo evakkoon Ruokolahdelle Rastaan auton kyydissä. Elämä kylässä jatkui. Jotkut kävivät puimassa viljaa.

Isäni oli haudannut tammitynnyrin navetan kujasille. Siihen hän pani talon paperit, todistukset ja häälahjoja.

Johannes ja DNA

– Niilonpojat N-ZI940 –

N-haploryhmään – kuten jo moneen otteeseen on todettu – kuuluu suurin osa suomalaisista miehistä. Näin on myös Johanneksessa.

Matkareitti kulki aikoinaan Afrikasta seuraavasti: 60 000 vuotta sitten lähdettiin kohti Lähi-itää. 40 000 vuotta sitten matka jatkui kohti itää ja Kiinaa. 20 000 vuotta sitten syntyi haploryhmä N Kiinassa. Sieltä esi-isät kulkivat kohti Länsi-Mongoliaa. Itä-Siperiassa asuvista jakuuteista 98 % kuuluu N-ryhmään. Jääkauden alkaessa sulaa matka jatkui kohti länttä siten, että erään esihistorioitsijan mukaan Venäjän alueella oltiin jo 500 eKr. Matka kohti Karjalankannasta alkoi 700 jKr. jälkeen, ja näin ensimmäiset asukkaat alkoivat saapua Laatokan rantamille. Joku saattaa ihmetellä, että onhan Suomessa asuttu jo heti jääkauden sulettua. Näin onkin, mutta nyt tarkoitetaan nykyihmistä, joihin me kaikki pääasiassa kuulumme.

N-ZI940 on peruskarjalainen ryhmä, joka on sittemmin levinnyt uudisasutuksen myötä Savoon, Pohjois-Karjalaan ja Pohjanmaalta pohjoiseen.

N-ZI940-haploryhmä on projektissamme suurin. Haploryhmä jakautuu neljään pääalahaaraan: N-ZI940, N-Z4770, N-Z5038 ja N-Z4786. Suurin osa projektiin osallistuneista on Karjalankannakselle tulon jälkeen pysynyt Kannaksen alueella.

Projektiin osallistuneet jakautuvat eri haaroihin seuraavasti:

N-ZI940	Skyttä
N-Z4770	Haltia Kouvonen?
N-Z5038	Loikas Väntsi Kukkonen Kouvonen?
N-Z4786	Hyle Kosonen

Osumataulukko kertoo, ketkä ovat 7 mutaatioeron sisällä olevia henkilöitä eli osumia.

Muutamia havaintoja eri suvuista:

SKYTTÄ (N-ZI940)

Skyttien suku alkaa Johanneksessa, kun 1700-luvun alussa **Simo Skyttä** muutti Suurperolta Viipurin itäpuolelta Karhulaan Ojantakaisen autiotilalle. Skyttä-suvuista on tehty useita dna-testejä ja moni kuulukin johonkin N-ZI940-haaraan, mutta sukua he eivät ole toisilleen.

Skyttä-nimihän tulee sanasta ’skyttare’, joka tarkoittaa ampujaa, eli sotilaista lienee siis kysymys.

HALTIA (N-Z4770)

Ensimmäiset **Haltiat** löytyvät Johanneksesta jo 1500-luvulta. Varmana ei voida kuitenkaan pitää, että he olisivat varhaisimpia esi-isiä. Haltioiden osumataulukosta löytyy vain yksi nimi, eikä sekään ole läheinen. Haltiat kuuluvat tarkemmin N-FI7239-alaryhmään, johon kuuluvat myös Ruotsiin muuttanut **Olof Olufsson**, syntynyt 1683, ja **Simo Simo Pipatti**, 1656 -1727, Jaakkimasta. He eivät myöskään ole läheisiä. Koska läheisiä osumia ei ole, niin se voisi myös tukea sitä, että Haltiat voisivat olla olleet Johanneksessa jo varhaisessa vaiheessa.

KOUVONEN (N-Z4770-5038)

Niilo Matinpoika Kouvonen on muuttanut Huunolasta Kivitokeeseen v. 1743, mutta on arvoitus, mistä **Matti Kouvonen** on kotoisin. Osumataulukko on sen verran vaatimaton, että tarkempaa haploryhmää on vaikea määrittellä.

Kouvosia löytyy myös Kymin suunnalta ja Etelä-Suomesta. Osumataulukostakin löytyy nimiä seuraavilta paikkakunnilta: Valkeala, Lapinjärvi, Asikkala, Heinola. Onko Matti kenties Kymen alueelta? Vrt. Kouvonen-Kouvola.

VÄNTSI JA LOIKAS (N-Z5038)

Väntsi ja **Loikas** kuuluvat alahaaraan N-BY22068. Heidän sukuyhteyttään ei ole löytynyt, mutta se voisi löytyä 1500–1600-luvuilta.

Vanhin Loikas lienee 1630-luvulla elänyt **Antti Eerikinpoika Loikas**.

Vanhin Väntsi on **Vincentius** 1480 -1550. Vincentiuksen ajateltiin nimen harvinaisuuden takia tulleen Baltiasta tai Keski-Euroopasta, mutta DNA-testi ei sitä tue. Väntseillä on harvinainen sukupuu 1500-luvun alkuun saakka. Toisen sukuhaaran DNA-testi vahvisti, että entisaikojen maakirjat ym. ovat pitäneet paikkansa.

KUKKONEN (N-Z5038)

Juho Paulinpoika, (1697-1780) tuli vävyksi Kukkosten taloon eli seuraamme siis vävyn jälkeläisiä. Perimätieto kertoo Juho Paulinpojan tulleen Savitaipaleelta. DNA antaa pientä viitettä, että näin olisi voinut olla. Erikoisinta on kuitenkin lähimmät kaksi latvialaista osumaa. Yhteinen esi-isä voisi aikaisintaan löytyä 1600-luvulta. Valitettavasti kumpaankaan latvialaiseen ei voida saada yhteyttä. Heidän esi-isänsä kuitenkin lienee lähtenyt Suomesta.

HYLE (N-Z4786)

Vanhimmat tiedot löytyvät vuodelta 1559: **M Hylcken**, 1613 **Heinrich Hylchein**, **Paul Hansson (Paavali)** **Hyle** 1678 -1733. Osumataulukossa ei monta nimeä ollut ja nekin hyvin kaukaisia, kuitenkin Räisälästä ja Kurkijoelta. Näyttää siis vahvasti siltä, että Johannekseen on todella tultu varhaisessa vaiheessa.

KOSONEN (N-Z4786)

Matti Matinpoika Kosonen (1676 -1758) näyttää olevan vanhin Johanneksen Kosonen. Hän tuli **Lenkkerin** taloon vävyksi. Kososet kuuluvat samaan N-Z4786-haploryhmään kuin Säämingin Kososet ja yhteinen esi-isä voisi löytyä kenties 1500-luvulta. Mitkään asiakirjat eivät kuitenkaan vahvista yhteyttä. Kososia on ainakin 1600-luvulla Säämingistä muuttanut Karjalankannakselle.

Sukuyhteys Monolan (Puksaaren) ja Niemelän Kososten välille myös löytyi, kun molempien Kososten sukutauluja vertailtiin.

Matka jatkuu.

– **Markku Komonen** –

Hyvää Joulua & menestyksellistä vuotta 2019

SATA-PIRKAN PAINOTALO OY

www.sata-pirkanpainotalo.fi

Autokorjaamo Testipiste oy

Hallimestarinkatu 22
20780 KAARINA

TOYOTA

autokorjaamo m.hiiri
testipiste

Puh. (02) 243 5585
Faksi (02) 243 5100
Gsm (0400) 824 767
markku.hiiri@testipiste.fi

Hyvän ruuan ja palvelun paikka Piikkiössä

Wanha Primadonna
— Rukoudesta Hyvän Ruokaan —

Avoimena ma-pe 8 - 16,
viikonloppuisin tilauksesta

lounaskahvila
tilausravintola
kokoustilat

Liedontie 4, 21500 PIIKKIÖ
puh. 0500 527 436
mila@wanhaprimadonna.fi | www.wanhaprimadonna.fi

JOULU SYDÄMESSÄ

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

POP Pankki
Lähellä ihmistä

www.poppankki.fi/lieto

115
Lieton Osuuspankki
1902-2017

POP

TOIVOTTAA HYVÄÄ JOULUA

Häveläntie 10, PIIKKIÖ ja Oulunkylä 1, KAARINA | Puh. 020 77 8880

POP Pankki

MATKATOIMISTO
VISTAMATKAT

Kiittäen kuluneesta vuodesta
toivotamme johannekselaisille

*Hyvää Joulua ja
Uutta Vuotta 2019*

Paimio, Vistantie 24
puh. 02-477 5600

MAAHOVI OY

Kristian Hovi
050-60511

Graafinen suunnittelu • Kuvitusprojektit
Esitteet, lehdet • Mainokset • Messuosastot
Verkkosivujen suunnittelu ja tuotanto

esahaltia.fi

Joulutervehdykset

Espoo

Helge Toivonen • Satukuja 1 F 32

Helsinki

Lämpimät jouluntoivotukset kaikille sukulaisille,
ystäville ja tuttaville lähettävät Anders ja Helena
(o.s. Haltia) Aejmelaeus

Joensuu

Anja ja Ilkka Reponen • Siltakatu 24 A 6

Kaarina

Yrjö Ahjosaari • Isännänkatu 1 B 12
Pirjo ja Matti Amper
Juhani Haltia perheineen
Riitta, Airi, Matti ja Mokka Kukkonen
Arto ja Anne Toivonen • Revonkatu, Piispanristi
Taimi Toivonen • Välppikatu 4

Kalanti

Eino ja Hilikka Ilmasti perheineen

Karhula

Marja-Helena Mähönen o.s. Harju, sukujuuret
Revonsaaren Henttolassa, David Karvasen talossa,
toivottaa sukulaisilleen, seuran jäsenille ja lehtemme
lukijoille rauhallisia joulunpyhiä sekä onnea ja
terveyttä tulevalle vuodelle 2019.

Lieto

Hyvää joulua toivottavat Sirkka ja Paavo Kallio
sekä pojat perheineen.

Littoinen

Liisa Katajainen • Hahtuvakatu 10
Arto Kesäläinen • Lankakatu 11

Masku

Anneli ja Paavo Hirvi • Lehtitie 17

Nousiainen

Hannu ja Sirpa

Paimio

Marja ja Jaakko Alhokankare • Teerlakiantie 14
Marjatta Haltia
Jouko Hörkkö • Preitiläntie 167
Hannele ja Ismo Kajander
Tuula Kurki
Ritva Loikas
Helena Reponen & Mikko Järvinen
Kerttu Reponen
Terhi Reponen

Pertteli

Hilkka ja Hannu Kaukonen

Piikkiö

Aila ja Hannu Lenkkeri • Liedontie 53
Martti Muuriaisniemi • Vaskisenäntie 85
Pirkko ja Viljo Mäki perheineen

Pori

Eira ja Matti Laiho • Hyvelänraitti 198

Savonlinna

Tapio ja Auli Sinkkonen

Tampere

Pertti Alminoja • Jankanraitti 23 as 13

Turku

Hannele Hentula
Tauno Kesäläinen • Kirkkotie 15 A 10
Taimi Pentti • Hovioikeudenkatu 3 as. 506
Hannu Sinkkonen • Välskärinkatu 16
Helvi Sinkkonen • Välskärinkatu 7
Pekka Sinkkonen • Sepelikuja 1
Pirkko Johansson, o.s. Kaukonen, perheineen, Jukka
ja Taru, toivottaa lehden lukijoille ja heidän kauttaan
kaikille Johannekselaisille erittäin Hyvää, lämmintä
Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

Ulkomaat

Kristina ja Asko Kesäläinen • Almuñecar, Costa
Tropical, Granada España
Tarja ja Edward Bennett • Worksop GB
Hyvää Joulua toivottavat Solveig ja Marita Ruotsista
Leena (s. Kosonen) ja Leif Johansson • Ruotsi
Boris ja Ljuba perheineen • Johannes

Hankalan ja Pukin koulupiiriläiset
Johannes-Seuran johtokunta
Lehtitoimikunta

Hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta Vaahtola-
Rokkala-Riionsaari koulupiirin joukoille!
Kaarina ja Tapani

(JATKOA ETUSIVULTA)

Ennen Lapin vuosia Yrjö Kokko oli toiminut eläinlääkärinä Sysmässä. Hänen eläinlääkärikoulutuksensa oli hankittu Hannoverista, Tartosta ja Wienistä. Pätevää oppia se oli suomalaistakin maaseutua varten ja praktiikka opetti lisää. Jo opiskeluaikana hän oli ryhtynyt kirjoittamaan saadakseen tuloja, teki hieman myös käännöstöitä. Sysmän aikaan 1930-luvulla hän oli pidempiä aikoja Itä-Hämeen pakinoitsija, kirjoitti pyynnöstä myös poliittisia arvioita kansainvälisyytensä takia tai ammattiperusteisia tietoisuuksia. Hiljaisia kausia oli ja Kokko valmisteli myös näytelmätekstejä eli kirjoittaminen oli hänellä verissä. Valokuvaukseen hän oli innostunut voimallisesti jo opiskeluajan lopulla ja seuraavalla vuosikymmenellä se vei välillä pääosan vapaista hetkistä. Nämä eri harrastuksen alat löysivät toisensa varsin pian, kuten tulemme huomaamaan.

Murroksen vuodet

Yrjö Kokon tie ei vienyt suoraviivaisesti Sysmästä Muonioon. Välissä olivat pitkät sotavuodet. Kokosta ei tullut sotilasta rauhan oloihin, hänet oli asepalveluksesta vapautettu. Sodan oloihin hänestä tuli sotilas. Talvisotaan Kokko lähti eläinlääkintäluutnantin napein ja jatkosotaan eläinlääkintäkapteenin napein varustettuna. Armeijan käymättömyys johti siihen, ettei häntä ylennetty eikä siirretty pois etulinjoilta. Asemasotavaiheessa hänen yksikönsä oli sijoitettuna Valkeasaareen ja Rajajoelle vihollistykistön ulottuville, siirto Ihantalaan tuli jatkosodan loppuvaiheiksi ja kotiuttamisen sijaan hänellä oli vielä lähtö Lapin sotaankin. Parkkisen elämäkertakuvauksessa sodan vuodet näyttäytyvät tinkimättömänä velvollisuuden täyttämisenä ja samalla kypsymisenä siihen, ettei oma eikä perheen elämä voi enää jatkua entisissä ympyröissä. Kokko itse kirjoitti myöhemmin sotavuosiastaan teoksen Sota ja satu. Sen realistiset kuvat kertoivat eläinlääkärin työstä haavoittuneiden tai loukkaantuneiden hevosten pelastamiseksi. Toisaalta kuvat kertoivat luontokuvaajan taidosta, pioneerityöstä

sillä saralla. Teoksen nimessä satu tarkoittaa Kokon sodanaikaista yllätystä – Pessin ja Illusian syntyä. Jatkosodan ensimmäisen joulun edellä Kokko kirjoitti korsuolosuhteissa yhdeksän liuskan sadun alle kouluikäisille lapsilleen. Armeijatoverit ihastuivat ja sitä alettiin kopioida muillekin. Valkeasaaren ja Rajajoen ilmapiirissä alkuidusta muokkautui aikuisten satu – pessimistisen metsänpeikko Pessin ja huolettoman keijukaisen Illusian tarina. Pessi muuttui ja Illusialta katkottiin siivet, mutta tuloksena liitosta oli uutta elämää. Teos ilmestyi keväällä 1944, siitä tuli nopea ja kestävä menestys ja monin eri muodoin. Lastensaduksi Kokko tiivisti tarinan vasta 1960-luvun alussa. Teoksessa oli heti ensi painoksesta lähtien Kokon oma valokuvakuvitus – taitavia, harvinaisia ja vaikeita otoksia tekstin laajentajina. Elementit, joilla hän jatkoi Lapin teoksissaan, olivat koossa täysipainoisesti jo Pessissä ja Illusiassa. Kuvaava kirjailija oli löytänyt tiensä.

Johanneksen sukua

Yrjö Kokko syntyi 1903 Sortavalassa isänsä kauppiassuvun ympäristöön. Tie vei jo varhain pois Sortavalasta, Pohjanmaalle ja sieltä Viipuriin, välillä Jaakkimaan. Viipurilaisena hän aikanaan lähti maailmalle eläinlääkäri-

Yrjö ylioppilaana. Teoksesta Jukka Parkkinen: Yrjö Kokko – sadun ja luonnon runoilija.

Kaarin Kokko o.s. Kajava 1880-1919	Samuli Kajava 1850-1895	Elias Kajava 1805-1862	Elias Kajava 1779-1805	Pietari Kajava 1749-1803
				Margareta Flycht 1752-1829
			Eeva Muuronen 1784-1861	Kustaa Muuronen 1753-1815
				Maria Paakkanen 1756-1821
		Katriina Tylli 1814-1877	Pietari Tylli 1784-1843	Matti Tylli (Teikari) 1747-1816
				Kristiina Th.dr 1750-1822
			Elisabet Suurpää 1787-1857	Matti Suurpää 1752-1808
				Valpuri Kallonen 1751-1790
	Katriina Pukki 1848-1889	Elias Pukki 1815-1861	Aatami Pukki 1778-1831	Yrjö Pukki 1753-1807
				Eeva Yrjöntr 1752-1794
			Agneta Tikka 1778-1850	Eerikki Tikka 1749-1819
				Helena Hörkkö 1750-1809
		Eeva Montonen 1821-1901	Esaias Montonen 1797-1882	Taavetti Montonen 1764-1847
				Hanna Matintr 1774-1846
			Helena Sinkkonen 1801-1874	Pietari Sinkkonen 1765-1805
				Maria Roininen 1764-

Yrjö Kokon äidin nuoruuskuva. Teoksesta Jukka Parkkinen: Yrjö Kokko – sadun ja luonnon runoilija.

oppia hakemaan. Yrjö Kokon äiti Kaarin oli omaa sukua Kajava ja syntynyt Ravansaaressa. Hänen isänsä Samuli Kajavan luotsisuku kytkeytyi isän puolelta vahvasti Uuraan, Monolan, Suikkilan maisemiin ja äidin puolelta Säkkijärvelle Tylliin, Suurpäiden, Kallosten sukuihin. Yrjön äidinäiti Katariina Pukki oli vielä vanhemmin johannekselainen taustoiltaan. Pukit asuivat Niemelässä, Montoset Kaislahdessa, Tikat ja Hörköt Tikkalassa, Sairaset Karhulassa. Sinkkosia tuli sukuun Johanneksen Rokkalasta ja Viipurin maaseurakunnan Alasommeesta. Ravansaari oli seurakunnallisesti yhteistä aluetta Viipurin maaseurakunnan

kanssa. Joka tapauksessa Yrjö Kokon äidin yhteys Uuraan kautta Johannekseen ja muukin sukutausta oli niin vahva, että hänen menehtyessään 1916 tuberkuloosiin hautapaikka tuli Johanneksen kirkkomaille. Samaan tautiin menehtyivät 1920-luvulla molemmat Yrjön sisaret. Vanhempi sisar oli jo avioitunut Pohjanmaalle, mutta nuorempi Greta sai viimeisen leposijan äitinsä viereltä. Yrjö Kokon isovanhempien sukuyhteydet Johannekseen ovat monitahoiset. On yllättävää, ettei niitä ole aikaisemmin huomattu tai enää muistettu. Selitystä antaa isovanhempien menehtyminen melko nuorina, selvästi ennen Yrjön syntymää. Selitystä antaa perheen

muutto Uuraasta Ravansaareen, joka oli osa Viipurin maalaiskuntaa, vaikka seurakuntayhteyksiä edelleen olikin. Jäljet siis ehtivät haalistua. Lukijat löytävät sukujensa kautta omia yhteyksiään. Kovin läheisiä ne eivät enää voi olla, mutta sukuyhteyksiä kuitenkin. Omalta kohdaltani todettiin, että Yrjö Kokko oli äidinisän ns. kolmas serkku eli äidin isoisä ja Kaarin pikkuserkkuja. Olisi mielenkiintoista kuulla vielä läheisemmistä sukuyhteyksistä ja onko niitä ylläpidetty aikanaan. Joka tapauksessa voimme liittää Yrjö Kokon johannekselaisten kirjailijoiden joukkoon.

– Hannu Rastas –

”Elämän totuutta etsi.”

Otsikko on Paimion Kansanopiston tunnuslause vuodelta 1899. Nimi on vaihdellut Paimion Kansanopistosta Varsinais-Suomen Kansanopistoon. Aiheen kirjoitelmaani sain Perinneyhdistyksen lehti-ilmoituksesta. Olinhan siellä minäkin, opistossa talvikauden 1945, mikä oli opiston oppilasparvi 45. Tässä muutama muistikuva niiltä ajoilta. Perheemme toinen evakkomatka päättyi juhannuksen tienoilla 1944 Tarvasjoelle Seppälän kylän Juuselan taloon. Sota loppui syyskuussa. Jossain lehdessä oli varmaan ilmoitus: Paimion Kansanopisto avaa ovensa tammikuussa. Vanhempani huomasivat sen. Minulta kysyttiin, onko kansakoulun päästötodistus tallessa, sitä tarvitaan nyt. Todistuksia oli itse asiassa parikin, olinhan joutunut käymään viimeistä vuotta sotien johdosta kolmessakin koulussa. Minulla ei ollut opistoon lähtöä vastaan-kaan, ja minut kelpuutettiin opistoon. Äidille tämä tiesi ongelmia. ”Mistä myö saahaa siulle kouluvaatteet? Kaik on kortil eikä niitäkään taho saaha.” Sitten kuitenkin välähti: ”Mut onha meil se melkei uus villane saali, siithä saap hyvän puseron koha vaa löyvetään ompelija.” Ompelija ja hyvä löytyikin Suurilan puolelta, se tiesi minulle sovituskäyntejä. Maassa oli vielä sotien jälkeen kova ruokapula. Opiston taholta oli toivotu oppilaitten vanhempien toimittavan mahdollisuuksien mukaan koulun

ruokalaan ruokatavaraa, varsinkin perunoista oli pula. Maataloilla oli kuitenkin vielä voimassa luovutusvelvollisuus yleiseen kulutukseen. Kuka lie keksinyt? Olihan taloissa kasvatettu lanttuja lehmien varten. Lehmien osuudesta tingittiin, osa meni nyt opiston ruokalaan perunan ”korvikkeeksi”. Kyllä ne lanttulohkot keitettyinä hyvältä maistuivat sianlihakastikkeen kanssa ja oli tosi HYVÄÄ. Isä toi minut sitten aikanaan hevosella opistolle, matkaa kertyi likimain parikymmentä kilometriä. Mukana oli emäntä Alman varustamat runsaat eväät. Olinhan ollut talon töissä koko syksyn ja jatkoin taas opistolta päästyäni. Opistolla sain huonetovereikseni Ahti Lietzenin Kiskosta ja Leo Kallion Ruovedeltä. Meitä Karjalan evakkoja oli oppilaista parikymmentä, johannekselaisia viisi. Kaiken kaikkiaan noin 80 oppilasta. Talvi oli antoisa. Hyviä kave-reita. Enpä ole jälkeen ketään tavannut. Eräs muistin patkä vielä opistotalvelta. Totta vai tarua? Erälle tunnille tuli sivupenkille ”kuunteluoppilaaksi” pari miestä, meiltä he eivät mitään kysyneet. Asia unhottui pian, joskus muussa yhteydessä asia tuli puheeksi. Joku varmaan tietää. Koulun johtajana oli silloin Olavi Pyhälähti, opettaja myös Aulis Knaapinen, naisten nimet ovat unohtuneet.

- Pellervo Mäkinen -

Kuvamuistoja kirjoittajalta. Alla kuva päärakennuksesta. Kirjoittaja kolmen oppilaan ryhmässä vasemmalla.

Rautatie mullisti elämää

Jo Juhani Aho kertoo mainiossa kirjassaan ”Rautatie” Matista ja Liisasta, jotka lähtevät ihmeellistä uutta kulkuvälinettä junaa katsomaan ja ajamaankin kyydissä pienen matkaa. Matille ja Liisalle reissu jäi ainoaksi, mutta Suomessa tämä uusi tekniikan ihme, rautatie, muutti suomalaisten elämää. Näin kävi myös Karjalankannaksella, kun sinne rakennettiin rautatie, ”Kannaksen rautainen ihme”, kuten Esa Seppänen historiallisen kirjansa nimeää.

Everstiluutnantti ja valtiotieteen maisteri **Esa Seppänen** on rakentanut teoksensa mielenkiintoisesti sekä tutkimuspohjalta että isänsä, kanneljärveläisen **Unto Seppäsen** teosten katkelmien avulla. Käytettyjen lähteiden määrä on kunnioitettava, noin kolme sivua. Alaotsikko ”Aikamatkalla Unto Seppäsen kanssa” paljastaa teoksen näkökulman: Seppänen ikään kuin keskustelee isänsä kanssa ja kertoo myös tämän elämästä, tuotannosta ja merkityksestä Suomen kirjallisuudessa.

Kirjassa kerrottu rautatie kulki välillä Viipuri-Pietari. Alussa kerrotaan ajasta ennen rautatietä eli ns. Vanhan Suomen ajasta. Kannas kuului Venäjälle vuodesta 1721 alkaen ja joutui ns. lahjoitusmaa-alueeksi. Talonpojat joutuivat maksamaan veroja päivätöinä ja luontaistuotteina lahjoitusmaiden omistajille. Unto Seppäsen ”Synnin miilu”-romaanin katkelma kuvaa miilunpoltajien raskasta elämää. Rautatie valmistui 1870 ja sen ääripää oli Riihimäki. Uudenkirkon pitäjän miehille, siis myös siihen kuuluneen Kanneljärven ukoille, rahdinvento oli ollut tärkeimpiä tulonlähteitä. Hevosia oli pitäjässä koko maan mittakaavassa eniten asukasta kohti. Pietariin vietiin hevosperillä puuta, maataloustuotteita, kalaa, heinää, hiekkaa ym. isossa kaupungissa välttämättömiä tarpeita. Rautatie mullisti tämän elinkeinon, koska junalla voitiin toimittaa nopeammin tavaraa kuin hevosperillä. Myös venäläisten kulku huviloilleen Kannakselle nopeutui.

Seppänen värittää historiallisia faktoja elämän muuttumisesta Kannaksella isänsä teosten katkelmilla. ”Markku ja hänen sukunsa”-romaanin hahmoilla on esikuvansa Unto Seppäsen suvun kohtaloissa. Rahdinajot, sittemmin rautateitse käytävä Pietarin-kauppa vaurastuttaa talonpoikia, mutta saattaa jättää perinteisen maanviljelyksen heikommalle tolalle. Venäjän kieltä nämä kauppiamiehet oppivat sen verran, että neuvottelut sujuvat. Välillä pitää hoitaa kaupankäyntiä ’natsaijun’ eli virkamiehen lahjonnan avulla.

Venäläisten kesähuviloita oli paljon Kannaksen merenrantapitäjissä mutta myös Kivennavalla, Uudellakirkolla

ja Kuolemajärvellä. Teoksen mukaan koko Viipurin läänissä asui 1830-luvulla kesäisin 25 000 venäläistä. (Kanneljärvi erosi itsenäiseksi kunnaksi 1925.) Esimerkkejä ”kesävenäläisistä” Seppänen ottaa mm. teoksesta ”Juhla meren rannalla”. Suomalaiset alkoivat itsekin rakentaa komeita huviloita ja vuokrata niitä pietarilaisille, joiden kuljettaminen ja kestitseminen toivat vaurautta paikallisille: ”Nuo rikkaat värikkäät huvilat kiehtoivat harmaiden talojen kansaa. Niissä käytiin kuin riistaa pyytämässä, rahariistaa. Kaikki kelpasi niihin vietäväksi – maidot, munat, voit, kalat, leivät...” Rautatien rakentamisen jälkeen venäläisillä kesäasukkailla oli entistä nopeampi pääsy maalle; joku saattoi lähes päivittäin matkata työ- ja lomapaikan väliä. Asemalla hevosmiehet kääntyneen odottivat kyydin saamista. Kirjasta ”Iloisten ukkojen kylä” Esa Seppänen kertoo pietarilaisen rikkaan huvilanomistajan **Rasutovin** ja paikallisen **Ristianin** suhteesta, joka muuttui lähes ystävyudeksi.

Vallankumous 1917 mullisti koko elämän, rajatkin sulkeutuivat. Oli ryhdyttävä keskittymään maiden hoitoon. Romaanissa Ristianin ei tarvitse pettyä, vaikka suuri rikas Rasutov on paennut ulkomaille: tämän asiamies käy vielä maksamassa Ristianin saatavat.

Esa Seppänen käsittelee teoksensa loppupuolella Kannaksen menettämistä sotien jälkeen. Siitä kertoo Unto Seppäsen Evakko, jonka tarinaa on pidetty aina ajankohtaisena aiheena – kodistaan lähtemään joutuneet eivät ole maailmasta loppuneet. Isä Seppäsen ”testamentti” pojalleen kuuluu kirjan mukaan seuraavasti: ”Rakasta jotakin asiaa yhtä tulisesti kuin isäsi rakastaa Karjalan Kannasta.”

Teoksen lopussa Esa Seppänen kertoo nyky-Kanneljärvestä ja antaa ohjeita Karjalankannakselle ja Pietariin matkustaville. Seppänen on Neuvostoliiton ja Venäjän asiantuntija, toiminut Puolustusvoimien palveluksessa, mm. presidentti **Urho Kekkosen** adjutanttina. Sittemmin hän toimi Wärtsilässä ja Rauma-Repolassa.

– Kaija Sipilä –

Hörkön sukuseurojen ruokakurssilla Paimiossa paistettiin jälleen

Hörkön sukuseurojen ruokakurssilla 20. lokakuuta leivottiin parinkymmenen hengen joukolla karjalanpiirakoita ja perunapiirakoita, maisteltiin hapanlohkoa ja kaalipiirakkaa. Hyvältä maistuivat koko porukalle.

Johannes-Seuran kotiseutumatka 24.–26.5.2018

Tervetuloa perinteiselle kotiseutumatkalle Viipuriin ja Johannekseen. Majoitus hotelli Lokissa Johanneksessa. Matka tehdään yhteistyössä Johannes-Seuran ja matkatoimisto Vistamatkojen kanssa. Matkakohteena Johanneksen kylät: Vaahtola, Rokkala, Kukkola, Kaijala, Koskijärvi, Karhula, Tikkala sekä saarikohteet Haltiansaari ja Revonsaari.

MATKAOHJELMA, REITTI JA AIKATAULU

24.5. (perjantai)Lieto-Turku-Paimio-Salo-Helsinki-Porvoo-Hamina-Vaalimaa-Viipuri-Johannes

Lieto/ Shell Roine.....	5.30
Turku/ Linja-autoasema (tilausajolaituri 9).....	6.00
Paraisten th.....	6.15
Piikkiö/ Shellin pys.....	6.25
Paimio/ Vistamatkat, Vistantie 24.....	6.40
Halikko/ Design Hill (tarvittaessa).....	7.05
Salo/ Piihovi (tarvittaessa).....	7.10
Suomusjärvi/ TB-Kivihovi (tarvittaessa).....	7.30
Lohja/ ABC.....	7.50-8.20
Helsinki/ Kiasman pysäkki.....	9.15
Karhula/ Amiraali (ruokailumahdollisuus).....	10.50-11.50
Vaalimaa/ tullit+Viipurin Veikot.....	12.50-14.30
Viipuri	
Johannes/ Lokki-hotelli, majoitus	
Päivällinen hotellin ravintolassa.....	18.00

25.5. (lauantai) Johannes/kylät ja saaret

Aamiainen hotellissa. Hotellin edestä kävellen veneelle rantaan. Hotellilta bussilla kylille klo 9.30. Saarissa oloaika sopimuksen mukaan. Kylillä viipymiset myös sopimuksen mukaan. Paluu hotellille ja päivällinen.

26.5. (sunnuntai) Johannes-Viipuri + kotimatka Viipuri-Helsinki-Turku

Aamiainen hotellissa. Huoneiden luovutus ja tavarat bussiin. Ajo Viipuriin ja ostokset. Kotiinlähtö kauppatorilta klo 12.30. Ajo Vaalimaalle, tullit ja tax-free ostokset. Ajo rajalta Karhulaan Amiraaliin, jossa ruokailumahdollisuus. Tauko myös Lohjalla. Ajo Turun seudulle, jossa olemme noin klo 21.

Matkan hinta 260 €/hlö + viisumi 75 €/hlö sisältää seuraavat palvelut (hinta 2018:n mukainen, päivitetään 2019):

- ◆ bussimatkat Vistamatkojen hyvin varustetulla bussilla
- ◆ majoitus Johanneksessa hotelli Lokissa H2 huoneissa
- ◆ aamiaiset x2 ja päivälliset x2
- ◆ viisumi, Viisumikeskuksen palvelumaksu, Fennian matkustajavakuutus, rekisteröintivero Venäjän valtiolle sekä toimiston viisumintäyttökustannus
- ◆ matkaemännän/Liisa Katajainen ja Vistamatkojen kuljettajan palvelut

Lisämaksusta: Majoitus H 1 huoneessa 320 €/hlö + viisumi 75 €/hlö (huoneita rajoitetusti). Jos et varaa matkaa huonetoverin kanssa yhdessä, varaudu mak samaan H 1 lisä.

Mahdolliset taksi- tai venekuljetukset. Venekuljetukset pyritään järjestämään samalla veneellä kuin aikaisempinakin vuosina. Venekuljetuksen hinta maksetaan bussissa menomatalla. Venekuljetuksen hinta ei sisälly perushintaan.

Matkan hinta perustuu 10.1.2018 mennessä julkaistuihin ja kyseisenä päivänä voimassa oleviin hintoihin, tariffeihin, valuuttakursseihin ja veroihin. Niiden muuttuessa pidätämme oikeuden muuttaa hintoja vastaavasti. Peruutus- ja matkaehdot matkatoimistosta.

Muita yksityiskohtia: Varausmaksu 100 €/hlö ilmoittautumisen jälkeen sopimuksen mukaan. Loppumaksu 160 €/hlö +75 €/hlö 12.4. mennessä, sen jälkeen heti varauksen yhteydessä. Viisumia varten passitiedot 12.4. mennessä. Esitätetty viisumikaavake täyttöohjeineen lähetetään matkustajalle varausmaksun jälkeen. Papereiden palautus 12.4. mennessä. Passin pitää olla voimassa 6 kk matkan päättymisen jälkeen.

Viisumia varten tarvitaan:

- ◆ hyvätasoinen, mustavalkoinen passikopio kuvasivuaukeamasta
- ◆ 1 kpl passikuva (ei 3 kk vanhempi)
- ◆ esitätetty viisumianomuskaavake täytettynä

Varaukset **Liisa Katajaiselta** puh 040-7410425 tai liisa.katajainen@gmail.com tai vastuullinen matkatoimisto **Vistamatkoilta** 02 4775600 tai matkatoimisto@vistamatkat.fi.

Kuva: Vesa Loikas

Hörkön sukuseurojen matka Viipuriin ja Johannekseen 3.5. - 5.5.2019

Alustava suunnitelma matkareitistä ja matkaohjelmasta:

3.5. perjantai

Lieto / Shell-Roine.....	5.30
Turku linja-autoasema (tilausajolaituri 9).....	6.00
Paraisten th.....	6.10
Piikkiö / Shellin pys.....	6.20
Paimio / Vistamatkat Vistantie 24.....	6.40
Halikko / Design Hill (tarvittaessa).....	7.00
Salo / Piihovi (tarvittaessa).....	7.10
Suomusjärvi /TB-Kivihovi (tarvittaessa).....	7.30
Lohja / ABC Tauko.....	7.45 - 8.15
Helsinki / Kiasman pysäkki.....	9.15
Ruokailumahdollisuus; Karhula /ABC Amiraali.....	n. 11.00 - 11.45
Vaalimaa / tullit.....	n. 12.30 - 14.00
Viipurin Veikot (ostokset + rahanvaihto).....	n. 14.10
Viipuri, majoittuminen hotelli Viipuriin.....	n. 14.30
Viipurin kirjasto (matkatoimisto varmistaa aukiolon).....	n. 15.30
Viipurissa kiertoajelu, lähtöaika sovitaan Viipurissa.	
Päivällinen ravintola Espilässä.....	19.00

4.5. lauantai

Aamiainen. Lähtö Johannekseen (eväät mukaan!) 8.30. Muistomerkkien kautta kohti Kaijalaa, Koskijärveä ja haluttaessa Tikkalaan sekä Karhulaan. Etenemme hitaasti kylien läpi, mahdollinen asuinpaikkojen esittely autosta. Halukkaat jalkautuvat kylille. Yhteiskahvittelu Koskijärvellä Antti Hörkön entisen talon kohdalla n. 13.00. Lähtö Viipuriin n. 14.00, ajankohta sovitaan matkan aikana. Kiertoajelu Viipurissa. Päivällinen Pyöreässä tornissa 19.00.

5.5. sunnuntai

Aamiainen. Kiertokävely Viipurissa oppaan johdolla, etukäteen sovitun reitin mukaan 9.00. Tarkoitus tutustua erityisesti vanhoihin suomalaisiin kohteisiin. Bussilla voidaan osittain siirtyä paikasta toiseen, kun se on mahdollista ja tarpeellista.

Huoneitten luovutus 12.00. Lähtö kotimatalle Viipurin kauppatorilta 13.00. Ajo Vaalimaalle, tullit ja taxfree-ostokset. Paluureitti sama kuin tulomatalla. Tarpeelliset tauot tulomatalla Karhulassa ja Lohjan ABC:llä. Turussa n. 21.00.

Hinnat:

Matkan hinta selviää vuoden 2019 alussa, kun matkatoimisto saa hotellin lopullisen tarjouksen. Viime kesän (v. 2018) matkan hintataso oli yövyttäessä hotelli Viipurissa 265 euroa/hlö + viisumi 75 euroa/hlö eli yhteensä 340 euroa/hlö.

Hintaan sisältyy seuraavat palvelut:

- ◆ bussimatkat Vistamatkojen hyvin varustetulla bussilla
- ◆ hotellimajoitus kahden hengen huoneissa
- ◆ aamiaiset x 2 ja päivälliset x 2
- ◆ viisumi, viisumikeskuksen palvelumaksut, Fennian matkustajavakuutus sekä rekisteröintivero Venäjän valtiolle ja toimiston viisumintäyttökustannus
- ◆ Vistamatkojen kuljettajan palvelut
- ◆ matkaemäntä Eira Laihon ja matkaisäntä Reijo Hörkön palvelut

Lisämaksusta:

Yhden hengen huoneen lisämaksu oli viime kesänä (v. 2018) 45 euroa. Jos et varaa matkaa huonetoverin kanssa yhdessä, varaudu maksamaan H1-lisä.

Vuokra-auton käyttötarpeesta tulee sopia Seppo Santalan kanssa erikseen.

Hinta ja muut mahdolliset tarkentuneet tiedot ovat Johannekselaisen alkuvuoden lehdessä.

Ilmoittautumiset ja tiedustelut: **Eira Laiho** 040-5129 135 ja **Reijo Hörkkö** 040-4191 556.

Vastuullinen matkanjärjestäjä Matkatoimisto Vistamatkat Oy

★★★★ Joulupuu on rakennettu ★★★★★

Joulupuu on rakennettu, joulu on jo ovela....

Näin kaikui laulu lapsuuteni kodissa jo viikkoja ennen joulua. Odotimme kaikki innokkaasti juhlan saapumista. Siihen aikaan ei vielä kaupallinen hös-sötys yletynyt meidän tupaseemme. Joulutunnelma syntyi lauluista, lahjojen tekemisestä, siivouksesta ja lumisista metsistä ja pelloista kotini ympärillä. Vaikkei joulumme ollut aineellisesti runsas, korvasi tunnelma puutteelli-suuden.

Jo hyvissä ajoin ennen joulua aloitti äiti siivoukset. Katot ja seinät ripsittiin saunavastalla. Astiat pestiin tuhalla. Muistan ihmetelleeni miten astiois-ta voi tulla puhtaita, kun äiti hankasi niitä tuhkarätillä. Nehän tulivat aivan mustiksi. Mutta ihme ja kumma. Kun tuhka huuhdottiin pois, kupit ja lautaset kiiltelivät hohtavan puhtaina, eikä niissä näkynyt mitään pinttymiä. Lattia pestiin vasta aatonaattona. Tämä piti tehdä isäl-tä salaa, sillä hän ei olisi antanut käyttää vettä lattioiden pesuun talvella. Mutta äitipä tahtoi saada jouluksi puhdasta. Niinpä hän pesaisi lattian sillä aikaa, kun isä ei ollut kotona.

Kotimme pihan pimetessä lauloim-me nenä kiinni ikkunaruudussa kaikki joululaulut mitkä osasimme. Valoja ei sytytetty, näin nähtäisiin paremmin pihamaalle. Jospa vaikka joulupukki vilahtaisi nurkan takaa.

Kerran sitten eräänä hämärikkönä käveli joulupukki aivan ikkunan alit-se. Kyllä laulu katkesi. Pukki pysähtyi, katsoi ikkunaan ja nyökytteli päätään. Silloin alkoivat sisarukset voimallisen kuorolaulun. Pitiähän pukin kuulla, mit-ten osasimme laulaa.

Koulun kuusijuhlat olivat suuri ja tärkeä tapahtuma joulunalusviikolla. Ohjelmia oli harjoiteltu jo pitkin syksyä. Pääohjelmanumero oli joulunäytelmä. Sain joskus siihen rooliosan, usein sel-laisen, jossa piti laulaa. Eräs mieleen-painuva näytelmä oli ”Saiturin Matin jouluaatto”. Ellen-siskolla oli siinä yksi päärooleista. Kun näytelmä alkoi, sali pimennettiin ja vain näyttämöllä paloi valot. Ei hiiren hiiskaustakaan kuulu-nut yleisön joukosta, niin jännityksellä seurattiin näytelmän kulkua. Oppilaat istuivat etupenkeissä ja muut juhla vie-raat takapenkeissä. Äiti ja isä yrittivät kurkkia salin perältä näyttämölle. He halusivat nähdä tyttärensä esiintymisen ja olivat kovin ylpeitä heidän suoritus-sistaan.

Joulukuvaelma oli hyvin tärkeä oh-jelmanumero. Sitä kuunneltiin suurella hartaudella ja koko juhlakansa veisasi päätteeksi virren 21, ” Enkeli taivaan lausui näin. ”

Tonttu- ja keijuleikit olivat pienem-pien koululaisten mieleen. Pienet keijut liihottelivat valkoisissa ja vaaleanpunai-siksi ja –sinisiksi värjättyissä sideharso-mekkoissaan. Tonttupojat saivat ylleen harmaan nutun ja punaisen piippalak-in ja kuuntelivat keijujen tanssiinkutsua. ”Hyvää iltaa, hyvää iltaa, pienet ton-tut te. Oomme tulleet kysymähän, lei-kittekö kanssamme.”

Juhlat olivat aina illalla. Näin työ-sä käyvät vanhemmatkin ehtivät tulla niihin. Kaikilla oli parasta yllä, varak-kaammilla hienompaa ja köyhemmillä vaatimattomampaa, mutta aina puhdas-ta ja ehjää. Minä sain tavallisesti mennä juhlaan siskon entisessä mekossa. Mutta ei siitä mitään huonoja tuntemuksia ole jäänyt. Erään joulujuhlan muistan erikoisen hyvin. Sain silloin uuden me-kon, juuri minulle teetetyn. Mekon teki kylän ompelija, Kruusin Sylvi. Kangas oli punaista flanelia ja siinä oli pieniä sinisiä ja valkoisia kuvioita. Mekokset tehtiin paitapuseromallinen. Kaulukset kantattiin sinisellä kankaalla. Edessä kulki nappirivi vyötärölle asti. Mekkoon kuului myös vyö ja siitä olin erityisen ylpeä.

Muistan vielä sen tunnelman, kun sain kävellä toisten tyttöjen joukossa uuden uutukaisessa mekossani. Liettien päätkin olivat sievästi kiharallaan. Äiti oli saa-nut kiharat aikaiseksi sanomalehdestä tehtyjen papiljottien avulla.

Lopuksi saapui joulupukki ja jokai-nen oppilas sai pussin, jossa oli omena ja karamelli.

Juhlat kestivät pitkään. Ilta oli jo pimeä, kun lähdettiin kotiin liukasta kylätietä pitkin. Koko juhlakansa käveli pitkissä jonoissa ja iloinen puheensorina täytti kyläkujat.

Aatonaatto-ilta oli hartaasti odotettu. Silloin äiti leipoi joulupullaa. Perinne oli, että pullat leivottiin aattoa vasten yöllä. Näin ne säilyisivät jouluksi tuoreempi-na. Pakastimiahan ei tietenkään ollut, vaan pullapitkot säilytettiin kellarin hyllyllä. Meidän lasten olisi jo pitänyt mennä nukkumaan, mutta eihän siitä mitään tullut, kun tiedettiin, että kohta valmistuisivat herkullisesti tuoksuvat lettipullat. Yhtenään juostiin katsomaan, olisivatko pullat jo valmiita. Eikä uni tullut silmään, ennen kuin äiti leikkasi muhevasta pitkosta jokaiselle paksun palan.

Kun sitten jouluaatto koitti, hohteli koti puhtoisena ja äidin tekemät ruuat odottivat syöjiään. Kuusi oli haettu met-sästä ja isä oli vanhan tavan mukaan koristellut sen aidoin kynttilöin ja itse tehdyin koristein. Kissakin löysi taas mieluisan paikan kuusen alla.

Joulupöydässä oli pala paistettua sianlihaa. Kokonaista kinkkua en muis-ta meillä koskaan olleen. Myös omassa maassa kasvatetuista lantuista tehtyä lanttulaatikkoa ja herkullisia , uunissa paistettuja rapeakuorisia perunoita kuu-lui aina joulupöytäni. Tummaa, isossa leivinuunissa paistettua ruisleipää ja valkeaa vesivehnästä paistoi äiti juuri ennen joulua. Joulujuomana maidon li-säksi makeaa kotikaljaa. Jälkiruokaakin saatiin joulun kunniaksi. Se oli kaikkien rakastamaa rusinasoppaa.

Kahvipöydässä tuoksuiivat ihanat pullat sekä isän suurta herkkua olevat riisi-porkkanapiirakat. Ah tätä autuutta! Nyt oli todellinen joulu.

Kun ilta alkoi hämärtä, oli jännitys tuvassa käsin kosketeltava. Tulisiko jou-lupukki? Yhtenään piti juosta kurkis-telemaan kuusiruutuisesta ikkunasta. Ei näkynyt pukkia. Lunta oli satanut paljon ja se peitti vaipallaan pihan ja metsän. Mitenkähän vanha pukki pär-jäisi lumihangessa? Sitten isä lähti sau-naan. Kumpu pukki ei vain tulisi sillä aikaa. Tovin kuluttua kurkisteltiin taas ulos. Ja mitä kummaa. Pellavapartainen joulupukki tarpoi paksussa lumessa ja vilkutti lapsille. Isommat lapset kii-rehtivät ovelle, mutta Ella etsi turvaa äidin esiliinan alta. Pian ovelle kolku-tettiin ja pukki astui sisälle lumisissa lapikkaissaan kantaen selässään juut-tikangassäkkiä. Sehän oli sama vanha ukki samanlaisissa vaatteissa kuin aina ennenkin. Nuttu muistutti kovin äidin takin vuoria. Sitä, jossa oli pöllönkuvia. Hattuna pukin päässä nökötti punai-sesta kreppipaperista tehty piippalakki.

Sen otsalla kiilteli iso, hopeapape-rista tehty tähti. Vyönä oli punainen kaulaliina, kädessä isot rukkaset ja ja-lassa lapikkaat. Keppikin pukilla oli ja säkin suusta pilkisteli joskus risuja. Sitten pukki esitti tärkeän kysymyksen: ”Onko täällä kilttiä lapsia?” Ja olihan niitä kaikkiaan kuusi kappaletta.

Pukilla ei ollut mitään kiirettä. Monet tarinat saatiin kuulla Korvatunturista ja poroista. Erään hauskan jutun muistan vieläkin. Pukki kertoi, että hän on jo niin vanha että hampaatkin ovat lähteneet. Me kysyimme, että mitenkäs sinä voit sitten syödä? ”Tontut heittelevät puuroa seinille ja sieltä minä sen nuolen,” vastasi pukki. Pukille piti laulaa monta laulua, ja kyllä ne olivatkin hänelle mieluisia.

Vihdoin koitti jännittävää hetki, kun pukki viimeinkin avasi säkin ja kaiveli sieltä pieniä paketteja. Ellan silmät kir-kastuivat, kun erään paketin päälle oli kirjoitettu koukeroisin kirjaimin: Ellalle. Ja mikä sieltä paketista kuoriutuikaan? Kana! Se osasi seisoa topakasti rihma-rullajalallaan. Toinenkin mieluinen ja kovasti toivottu lahja löytyi Ellalle säkis-tä. Kaunis tyttyönukke. Isän taidonnäyt-teenä se oli saanut puusta tehdyn pään ja äiti taiteili sille maalaamalla kauniit kasvot. Hiukset nukke sai vaaleasta, kiharaisesta narusta. Äiti oli taitava ompelija ja niinpä nukella oli kangas-vartalo ja kaunis mekko. Rakastuin heti nukkeen ja annoin sille nimeksi Ulla. Mutta ilo muuttui pahaksi mieleksi, kun ilkkuriset veljeni nimittelivät nukkeani puupää Ullaksi.

Joskus pukin säkistä löytyi piirus-tuspaperia ja värikynät. Niistä lahjoista pidin. Nyt ei tarvitsisi enää piirtää kau-paan rypistyneelle käärepaperille.

Lähes kaikki lahjat olivat itse tehtyjä. Niitä äiti ja isä tekivät syksyn mittaan meiltä salassa. Ei ollut isoja, kalliita kau-panleluja, mutta me lapset olimme iki-onnellisia niistä lahjoista joita saimme.

Kun pukki oli mennyt, tuli isä sau-nasta. Ainainen kummastelun aihe oli, kuinka isä sattui olemaan joka joulu saunassa juuri silloin kun pukki tuli. Kerran isä oli kuitenkin kotona pukin saapuessa, mutta sitten Tapio-veli oli saunassa.

Pukkiin uskottiin kovin vanhaksi nykyisen katsomuksen mukaan. Olin ehkä noin 9-vuotias, kun minulle sel-visi pukin salaisuus. Ehkä vanhemmat sisarukset ajattelivat, että olin jo liian iso tyttö uskomaan pukkiiin. Niinpä eräänä jouluaattona romahti minulta pukkisatu pirstaleiksi. Kun lahjat oli jaettu, alkoivat veljeni riisumaan pukkia kaikista varusteista. Partakin revittiin irti. Ja kuinka ollakaan. Esiin kuoriutui ilmielävä isä. Pojilla oli kovin hauskaa, mutta minun joulu-unelmani särkyi.

Jouluaamuna isä avasi radion ja kaik-ki hiljentyivät kuuntelemaan jouluhar-tautta. ”Ja tapahtui niinä päivinä, että keisari Augustukselta kävi käsky, että kaikki maailma oli verolle pantava.”

Pappi luki hartaana jouluevan-ke-liumin ja sitä kuunneltiin vakavina. Paljon en saarnasta ymmärtänyt, enkä olisi sitä jaksanut kokonaan kuunnella-kaan, kun uusi nukke odotti hoivaajaa. Mutta se ihmetytti, että miten se Jeesus-lapsi syntyi eläinten talliin.

Nämä lapsuuteni joulut ovat pysy-neet kirkkaina muistissani. Aiemmat joulut sodan runnellessa suomea olivat hyvin puutteellisia. Silloin oli täysi työ saada perheelle jokapäiväinen leipä, eikä joulu eronnut paljonkaan aineellisesti arkipäivästä. Mutta silloinkin saatiin joulutunnelma lauluista ja joulukerto-muksista. Näistä jouluista olen kuullut vanhemmilta sisaruksiltani.

Joulutunnelma ja –rauha lähtee-kin ihmisen sydäimestä. Ei suurista rahoista ja lahjavuorista.

– Ella Heino –
★★★★★★★★★★★★★★★★

Valeuutisia ja kyseenalaista kuuluisuutta sukuselvitykseen

Valeuutisista on tullut suorastaan käsite parin viime vuoden aikana. Kun halu-taan kumota toisen mielipide tai kirjoitus, väitetään sitä valeuutiseksi. Tällaista valeuutistakin kannattaa joskus tutkiskella lähemminkin, kun haluaa selvittää yksittäisten henkilöiden edesottamuksia tai tapausten taustoja. Uutisen lopulli-nen sisältö saattaa paljastua uutisen synnyttämän vastauutisen jälkeen. Näin esi-merkiksi erästä #meetoo valeuutista seuranneesta kunnianloukkaustapauksessa toisen osapuolen totuus selvisi vasta kärjillä käynnin jälkeen.

Kootessani palapeliä **Kontto**-suvusta ja sen eri henkilöistä, kävin läpi Kansalliskirjaston digitoituja vanhoja sanomalehtiä eri hakutoiminnoilla. Nimihaku Kontto toi usein miten luettelon lehtien yms yritysten ’kontto’ - reista, ja siten osit-tain hyödytön. Haaviin tarttui kuitenkin asioita, jotka edellyttivät lisäselvittelyä.

Wiborgsbladetin numerossa 249/26.10.1889 kerrottiin Räisälän kihlakunnan-oikeudessa käsitellystä rikosjutusta, missä reservinvänrikki **Matts Lähenniemi** ja hänen puolisonsa kappalaisentytär **Aina Streng** tuomittiin kruununnimismies **K.V. Holländeriin** kohdistuneesta väkivallasta, hengenvaarallisen ase-
seen kohot-tamisesta ja kunnianloukkauksesta kuritushuoneeseen. Edellinen kahdeksaksi kuukaudeksi ja jälkimmäinen kahdeksi kuukaudeksi. Edelleen lehtiartikkelissa kerrottiin, että ”... lisäksi kansakoulunopettaja **Erik Kontto**, joka samoin oli nostonat kätensä kruununnimismies Holländeriä vastaan, tuomittiin kahdeksi kuukaudeksi kuritushuoneeseen”.

Kuka oli kyseinen kansakoulunopettaja Erik Kontto? Kun henkilö ei heti istunut aikaisempaan laatimaani raamiin, niin oli syytä kaivella lisätietoja kir-konkirjoista. Räisälän seurakunnan rippikirjasta (rk 1890-99, s. 317) ilmeneekin, että kyseessä ei ole Kontto niminen henkilö, vaan **Erik Erikinpoika Kautto**, s. 12.7.1848 Sumiaisissa. Ja lisäksi että kansakoulunopettaja Erik Kautto muutti vapautumisensa jälkeen Räisälästä Parikkalaan. Menikö mieheltä nimi ja työ uutisen vai tuomion johdosta.

Kyseinen uutinen Erik Konton rangaistuksesta julkaistiin 26.10.1889 myös Finland lehden numerossa 250, Hufvudstadsbladtin numerossa 253 samana päivänä ja seuraavana päivänä vielä Åbo Underrättelserin numerossa 292. Näin siis runsas sata vuotta sitten olleen valeuutisen johdosta Kontto nimi sai hetkeksi kyseen-alaista kuuluisuutta kautta maan. Tätä uutista eivät kyseisten lehtien toimitukset tietävästi oikaisseet seuraavissa numeroissaan, en ainakaan löytänyt oikaisua.

– Reijo S. Lehtinen –

Sihteeristä sanoittajaksi – kymmenen vuotta listoilla

Marja-Helena Mähönen o.s. Harju.

Johannesjuurisen **Marja-Helena Mähö-sen** sanoittamat Olet merenrantakallio-ni, Onnea ja rakkautta ovat soineet mm. Yle Radio Suomen ja Yle Vegan, Radio Kajauksen ja Radio Mantan kanavilla jopa listojen kärkipäässä. Televisiossa Aito Iskelmä Harju&Pöntinen -kana-valla kappaleet ovat pyörineet jo kym-menen vuotta.

Marja-Helenan isän äiti **Maria Pusa** oli vanhaa ravansaarelaista Pusan mu-sikaalista luotsisukua. Luotsi oli myös isänisän äidinisä, Kronstadtissakin pal-vellut **Taavetti Abrahaminpka (David Abrahamsson) Karvanen**. Hänen tyttä-rensä **Eeva Maria** syntyi Revonsaaressa kesäkuussa 1857, avioitui sakkijärveläi-sen laivurin **Simo Tuomaanpka Harjun** kanssa ja synnytti 14 lasta. Perhe asui Ravansaarella.

Sihteerinä toimineen Marja-Helenan harrastus runoihin alkoi talvella 2007,

kun hän kävi kuuntelemassa ammatti-runoilijoita ja kirjailijoita Kirjailijatalo Villa Kivessä Helsingissä. Kipinä syttyi, ja hän osallistui heti samana keväänä Lahden runomaratonin peräti kolmella runolla, jotka esitettiin runomaratoniin päätöstilaisuudessa.

Runo Olet merenrantakallioni muuttui sanoitukseksi, kun Porvoon Linnankosken lukion musiikin lehtori **Anu Tikka-Blomqvist** sävelsi siihen musiikin. Heti tämän perään syntyi karjalaiskappale Onnea ja rakkautta, sä-vellys dir. cant., musiikinopettaja **Reijo Paavola**. Sovitukset on tehnyt muusiko, harmonikansoittaja **Jani Helenius**.

Kotkalainen artisti **Marjo Raati-kainen o.s. Lindström (Marjorina)**, **Erik Lindströmin** sukulaistyttö, lauloi molemmat kappaleet Kotkan Sakkijärvijuhlilla vuonna 2008. Marjo-rina ihastui kappaleeseen Olet meren-rantakallioni niin, että esitti sen Kotkan merimieslaulufestivaaleilla samana ke-sänä. Aplodeista ei ollut tulla loppua!

Viisi vuotta sitten ilmestyi Marja-Helenan sanoittama ja tuottama, muusikko **Masi Luoman** säveltämä ja sovittama single Viipurin onnen valko-hiutaleita, joka on soinut useasti mm. Yle Radio Suomen lauantaiaamujen Onnen sävel -ohjelmassa.

Kappaleet löytyvät sekä yksittäisää-nitteinä että pitkäsoittolevyiltä. Radion musiikkiohjelmissa kannattaa myös kuunnella korva tarkkana – ties vaika kuulisimme Marja-Helenan uusia sanoituksia, viimeistään viiden vuoden päästä...

Single Viipurin onnen valkoghiutaleita ilmestyi vuonna 2013.

JOHANNES-SEURAN PERINTEINEN TALVIRISTEILY: TURKU – TUKHOLMA – TURKU

❄ ❄ ❄ ❄ Ms Baltic Princess sunnuntai 27.1.– maanantai 28.1.2019 ❄ ❄ ❄ ❄

Risteilyn hinta: 67 €/hlö 2 hengen A-hytti, 80 €/hlö 1 hengen A-hytti,
67 €/hlö 1 hengen B-hytti, 112 €/hlö DeLuxe-hytti

Hintaan sisältyy:

Tervetulomalja – Meriaamiainen – Yhteinen tilaisuus – Merilounas – Pullakahvit

Ohjelmassa mm. nukketeatteritaiteilija Timo Väntsin ”Kysymyksiä Karjalasta” sooloesitys omista juurista, nykypäivän karjalaisuudesta ja Karjala-keskustelun vaiheista. Esityksen jälkeen käydään keskustelu aiheesta.

Ilmoittautumiset ja maksu 11.1.2019 mennessä

Maksu Johannes-Seuran tilille TOP Kaarina IBAN: FI87 5710 8350 4278 97
BIC: OKOYFIHH. Merkitse viestikenttään maksamiesi osallistujien nimet.

Ilmoittautumiset:

Sari Auvainen puh. 040-7474431 klo 20 jälkeen, e-mail. sariauvainen@hotmail.fi

Pekka Teräväinen puh. 0400-432668, e-mail: pekka.teravainen@pp.inet.fi

Lähtö risteilylle sunnuntaina 27.1.2019 klo 20.15 Ms Baltic Princess. Kokoontuminen Tallink Siljan terminaaliin viimeistään klo 19.30. Risteilyohjelma ja oma ohjelma jaetaan terminaalissa. Paluu Turkuun on 28.1.2019 klo 19.15.

TERVETULOA!

Johannes-Seura ry • Ohjelmatoimikunta

Kädentöitä Kangasniemeltä

Syksyn hämärissä oli aikaa hakea itsestään jotain uutta. Osallistuin puukkokurssille. Siellä tehtiin puukko alusta alkaen. Sorkkoupotustekniikalla piti tehdä kahvaan jokin kuva. Päätin, että teen Johannes-vaakunasta kuvion. Se on kuitenkin vapaalla näkemyksellä tehty. Lienee ainoa maailmassa Johannes puukko. Mikäli joku on aikaisemmin sellaisen tehnyt, niin se on sitten nro 1.

Hyvää jatkoa virkeälle seuralle ja henkilöille!

– Kari Sinkkonen –

Vuoden 2019 Johannekselaisen tilausmaksuista sekä Johannes-Seuran ja KL:n jäsenmaksuista

Vuoden 2019 tilausmaksut ja jäsenmaksut ovat seuraavat:

- Johannekselainen vuosikerta (9 lehteä) 30/35 € (Suomi ja Pohjoismaat/ulkomaat)
- Johannes-Seuran jäsenmaksu 15/150 € (vuosijäsen/ainaisjäsen)
- Karjalan Liiton jäsenmaksu 20 €

Maksun voi suorittaa 1.1. alkaen Johannes-Seuran tilille
FI54 4714 1020 0595 46,
BIC POPFFI22.

Merkitse viestikenttään tilaajan/jäsenen tiedot ja maksun aihe. Erityisen tärkeää tämä on, jos maksat toisen henkilön puolesta tai maksat samalla tapahtumalla useamman henkilön maksuja.

Kevättalvella lähetämme laskut niille, jotka rekisterimme mukaan eivät vielä ole suorittaneet maksua.

– Johannes-Seura ry –

Kattavaa isännöintipalvelua Turun alueella

Turun talousalueen suurimpana yksityisenä isännöitsijätoimistona olemme tarjonneet kokonaisvaltaisia isännöintipalveluita jo yli 50 vuoden ajan. Se on luonut näkemyksen siitä, miten isännöintialan ammattilaisen tulee toimia.

Varsinais-Suomen Isännöintitalo Oy on auktorisoitu ja ISA r.y:n auditoima, työntekijöidensä omistama isännöitsijätoimisto.

Kaipaako taloyhtiönne ammattitaitoisen ja osaavan isännöitsijätoimiston palveluita? Ota meihin yhteyttä!

Olette lämpimästi tervetulleita tutustumaan toimistoomme!

Ari Kesäläinen, Toimitusjohtaja, RI (YAMK), AIT, ISA
p. 020 722 9944, 0400 523 194
Maariankatu 4 C, 20100 Turku
ari.kesalainen@isannointitalo.fi

www.isannointitalo.fi

Johannekselainen

Johannekselainen ilmestyy 9 kertaa vuodessa

Kustantaja ja julkaisija:

Johannes-Seura ry

Toimisto:

Myllytie 1 (Kirkonkulma) 21500 Piikkiö, puh. 02-4795 118

Avoinnä: keskiviikkoisin klo 12-17 sekä kuukauden ensimmäisenä

ja kolmantena arklauantaina klo 10-15. (ks. sivu 2)

www.johannes.fi

sähköposti: Johannesseura@elisanet.fi

Päätoimittaja:

Hannu Rastas, Saksantie 89, 21500 Piikkiö

Puh: 050-3541 363

Sähköposti: hannu.rastas@dlc.fi

Lehtitoimikunta:

Marjatta Haltia, Liisa Katajainen, Sari Scimone, Kaija Sipilä

ja päätoimittaja.

Lehden toimittajia:

Kaikki lukijamme, johannekselaiset ja heidän ystävänsä.

Ilmoitushinnat: 0,55 €/palstamm (perusteena 4-palstainen sivu,

palstan maksimileveys 70 mm).

Säännöllisistä jatkuvista ilmoituksista alennus.

Kuolinilmoitukset:

- korkeus < 10 cm = 80 €

- korkeus enintään 10-15 cm = 100 €

Kiitosilmoitukset: 5 €.

Tilaushinnat vuonna 2019:

Vuosikerta (9 lehteä) 30 € Suomi ja Ruotsi, muut maat 35 €.

Lisänumerot 3 €/kpl + mahdolliset toimituskulut.

Piikkiön Osuuspankki FI54 4714 1020 0595 46.

Toimituksellinen aineisto:

Lukijoiden kirjoituksia ja kuva-aineistoa otetaan muokattavaksi

julkaisemista varten tai julkaistavaksi sellaisenaan.

Vastuu ja päätökset julkaisemisesta ovat toimituksen. Julkaisemisen

jälkeen alkuperäiset kuvat palautetaan,

muu aineisto pyydetään.

Vastuu ilmoituksista:

Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti

ei vastaa. Ilmoituksen poisjäämisestä tai muusta julkaisemisesta

sattuneesta virheestä lehden vastuu rajoittuu enimmillään

ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

Taitto: Esa Haltia

Sata-Pirkan Painotalo Oy

Taiteilija Francesco Aftesen Turun tuomiokirkon Agricola-kappeliin rakentama seimi Jouluna v. 2013. (Kuva: Esa Haltia)